

Nuorten vihapuheesta viharikokseen - Kirjallisuuskatsaus vihapuheesta ja viharikoksista nuorison keskuudessa

Taisto Lahti-Nuuttila

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Nuorten vihapuheesta viharikokseen - Kirjallisuuskatsaus vihapuheesta ja viharikoksista nuorison keskuudessa

Taisto Lahti-Nuuttila
Sosionomi (AMK), rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
Maaliskuu 2024

Taisto Lahti-Nuuttila

Nuorten vihapuheesta viharikokseen - Kirjallisuuskatsaus vihapuheesta ja viharikoksista nuorten keskuudessa

Vuosi

2024

Sivumäärä

40

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoa nuorten vihapuheesta, viharikoksista ja siitä miten vihapuhe muuttuu viharikokseksi. Opinnäytetyö kuvailee vihapuhetta ja viharikoksia kokonaan yhteen tietoa jo olemassa olevista tutkimuksista kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Työn tarkoituksena on luoda mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva ilmiöistä ja niihin vaikuttavista taustatekijöistä sekä siitä, miten yhteiskunta ja yksilöt voivat vaikuttaa vihapuheeseen ja viharikoksiin ennaltaehkäisevästi. Tilaajana opinnäytetyössä toimi Lehtisaaren nuorisokoti ja tavoitteena on lisätä nuorisokodin henkilökunnan tietoisuutta nuorten vihapuheesta sekä viharikoksista, ja siitä miten nuorten elämässä olevat turvalliset aikuiset pystyvät vaikuttamaan vihapuheen ja -rikosten taustalla oleviin ennakoasenteisiin.

Käytetty aineisto perustuu vertaisarvioituihin artikkeleihin, joita analysoin kirjallisuuskatsauksen avulla. Aineiston valinnan painopisteenä oli nuorten vihapuhe ja viharikokset. Vertaisarvioitujen artikkelien tarjoavat luotettavaa tietoa ja menetelmänä kirjallisuuskatsaus mahdollistaa systemaattisen arvion olemassa olevista tutkimuksista.

Opinnäytetyön aineiston perusteella nuoren vihapuhe voi eskaloitua viharikokseksi monien tekijöiden vaikutuksesta. Näitä tekijöitä ovat vihapuheen normalisointi, nuoren kasvuympäristö, psyykinen hyvinvointi sekä sosiaalisen median vaikutus. Tutkimuksista esiin nousseet tulokset korostavat, että lisäämällä tietoisuutta määritelmistä, yhteiskunnalla on mahdollisuuksia vaikuttaa nuorten vihapuheen ja viharikosten taustalla vallitseviin ennakkoluuloihin ja -asenteisiin. Oleellista on myös mahdollisimman varhainen puuttuminen vihapuheeseen. Puuttua voidaan esimerkiksi lisäämällä koulutusta ja tietoisuutta vihapuheesta sekä viharikoksista sekä rohkaisemalla nuoria empatiaan, suvaitsevaisuuteen ja kunnioitukseen kanssaihmiä kohtaan heidän erilaisuuksistaan piittaamatta.

Asiasanat: vihapuhe, viharikokset, nuoret

Taisto Lahti-Nuuttila

From youth hate speech to hate crime- A literature review on hate speech and hate crimes among youth

Year	2024	Pages	40
------	------	-------	----

The aim of the thesis was to increase understanding of youth hate speech, hate crimes, and how hate speech escalates into hate crimes. The thesis described hate speech and hate crimes by compiling existing knowledge into a descriptive literature review. The purpose was to create as comprehensive an overview as possible of these phenomena and the underlying factors influencing them, as well as how society and individuals can prevent hate speech and hate crimes. The thesis was commissioned by Lehtisaari Youth Home with the goal of raising awareness among the staff about youth hate speech and hate crimes, and how supportive adults in young people's lives can influence the underlying prejudices.

The data consisted of peer-reviewed articles, analyzed through a literature review. The focus of the data selection was on youth hate speech and hate crimes. Peer-reviewed articles provide reliable information, and the literature review method enables a systematic evaluation of existing research.

Based on the thesis material, youth hate speech can escalate into hate crimes due to various factors, including the normalization of hate speech, the youth's upbringing, mental well-being, and the influence of social media. The results highlighted the importance of increasing awareness of definitions, allowing society to influence the underlying prejudices and attitudes towards youth hate speech and hate crimes. Early intervention in hate speech is crucial, achievable through education and awareness-raising about hate speech and hate crimes, as well as by encouraging empathy, tolerance, and respect towards others' differences among young people.

Keywords: hate speech, hate crimes, young people

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Toimintaympäristön kuvaus	8
3	Tietoperusta	8
3.1	Vihapuheen määritelmä	10
3.2	Viharikoksen määritelmä	11
3.3	Viharikokset kriminologisissa teorioissa	12
3.4	Viharikoksiin liittyvien ennakoasenteiden kehittyminen	13
4	Tutkimusasetelma	14
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä	15
4.2	Tutkimuskysymykset	16
4.3	Aineiston valinta	17
4.4	Kuvailun rakentaminen	19
4.5	Tulosten tarkasteleminen	20
5	Tulokset	20
5.1	Nuorten vihapuhe ja viharikollisuus	20
5.2	Nuorten vihapuhe ja -rikollisuus viimeisen vuosikymmenen aikana	21
5.3	Nuorten vihapuheen eskaloituminen viharikokseen ja siihen vaikuttavat tekijät	23
6	Johtopäätökset	24
6.1	Vihapuheen eskaloituminen viharikokseen	25
6.2	Yhteiskunnan keinot vaikuttaa vihapuheeseen ja viharikoksiin	25
7	Pohdinta	26
7.1	Varhainen ja riittävä puuttuminen vihapuheeseen	26
7.2	Vihapuheen tunnistaminen	27
7.3	Nuorten vihapuheen eskaloituminen viharikokseksi ja siihen vaikuttavat tekijät	28
7.4	Tulosten kehittäminen ja oma oppiminen	29
7.5	Luotettavuus ja eettisyys	30
7.6	Mahdolliset jatkotutkimukset sekä tulosten hyödyntäminen	31
	Lähteet	32

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata viharikosten nykyistä tilaa yhteiskunnassa, pyrkiä selventämään sitä, millaista nuorten vihapuhe on ja miten se eskaloituu viharikoksiin tekijän myöhemmällä iällä. Tarkoitus on käsitellä sitä, kuinka paljon vihapuhetta esiintyy nuorison keskuudessa, kuinka paljon viharikoksia tehdään Suomessa, millä tavoin kyseiset ilmiöt ovat kehittyneet ajan mittaan sekä kuinka viharikos ja vihapuhe määritellään. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta viharikoksista, vihapuheesta ja kyseisten ilmiöiden nykytilanteesta Suomessa.

Laurea ammattikorkeakoulussa opinnäytetyöt toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa. Tämän opinnäytetyön tilaajana on Helsingin seurakuntayhtymän Lehtisaaren nuorisokoti. Idea opinnäytetyöhön syntyi yhteistyössä nuorisokodin kanssa heidän tarpeestaan ymmärtää vihapuhetta ja viharikoksia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä nuorten keskuudessa. Opinnäytetyö on tehty kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, yhdistäen jo tehtyjä vertaisarvioituja tutkimuksia nuorten vihapuheesta ja viharikoksista. Tutkimusongelma on syntynyt tavoitteesta ymmärtää paremmin tekijöitä, jotka altistavat ja mahdollistavat nuorilla vihapuheen kehittymisen viharikoksien tekoon. Tutkimuskysymykset muodostuivat tutkimusongelman kautta: minkälaisia ovat nuorten vihapuhe ja viharikokset, mitkä osatekijät vaikuttavat siihen, että nuoren vihapuhe muuttuu viharikokseksi sekä miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten ennakoluuloihin, jotka altistavat vihapuheeseen tai viharikoksen tekoon, ja näin ollen kuinka voidaan ennaltaehkäistä vihapuheen eskaloitumista viharikoksiin.

Vihapuhe voi olla mitä tahansa viestintää ja siinä lietsotaan vihaa ihmistä tai ihmisryhmää kohtaan. Se voidaan toteuttaa puheella, kirjoittaen, kuvilla tai symboleilla, musiikilla, piirroksilla tai vaikka elokuvilla. Viharikos on voi olla mikä tahansa rikos, jossa motiivina on ennakoluulo tai vihamielisyys todellista tai oletettua uhrin ominaisuutta kohtaan. Vihapuheen ja viharikoksen tekijöillä on ennakoluuloja tai -asenteita uhria tai uhreja kohtaan. Nämä ennakoluulot eivät kuitenkaan itsestään johda vihapuheeseen aivan kuten vihapuhe ei itsestään johda viharikokseen. On oleellista ymmärtää kuitenkin ennakoluulojen ja -asenteiden vaikutus ja kenties juuri näihin ennakoluuloihin ja -asenteisiin vaikuttaminen on tehokkain tapa ennaltaehkäistä vihapuhetta ja viharikoksia. (Oikeusministeriö 2024.)

2 Toimintaympäristön kuvaus

Opinnäytetyön tilaajana toimii Lehtisaaren nuorisokoti. Lehtisaaren nuorisokoti tarjoaa turvallisen ja kodinomaisen ympäristön 13-18-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat pitkäaikaista tai kiireellistä sijoitusta. Se sijaitsee rauhallisessa ympäristössä, ja koostuu kahdesta osastosta sekä asumisharjoitteluyksiköstä. Siellä on yhteensä 12 paikkaa ja tavoitteena on taata jokaiselle nuorelle yksilöllinen ja henkilökohtainen tuki nuoren turvalliseen kasvuun ja kehitykseen. (Helsingin seurakuntayhtymä 2024.)

Nuorisokodin henkilökunta on sitoutunut luomaan nuorille mahdollisuuden turvalliseen kasvuun ja kehitykseen ja jokainen nuori kohdataan yksilöllisesti. Tavoitteena on tarjota tuki, joka vastaa nuoren yksilöllisiä tarpeita. Kodinomaisen ilmapiirin luominen ja positiivisen vuorovaikutuksen edistäminen ovat keskeisiä osia nuorisokodin toiminnassa. (Helsingin seurakuntayhtymä 2024.) Opinnäytetyön idea syntyi yhdessä nuorisokodin henkilökunnan kanssa yhteisestä tarpeesta pyrkiä ymmärtämään paremmin vihapuheen ja viharikosten taustalla vaikuttavia tekijöitä ja syitä.

3 Tietoperusta

Vihapuhe voidaan määritellä monella eri tavalla. Jokapäiväisessä kielenkäytössä vihapuheeksi helposti ymmärretään kaikki asiaton tai loukkaava puhe, mutta viralliset määritelmät kuvaavat vihapuheen tarkemmin. Euroopan neuvoston ministerikomitea määrittelee vihapuheen seuraavanlaisesti:

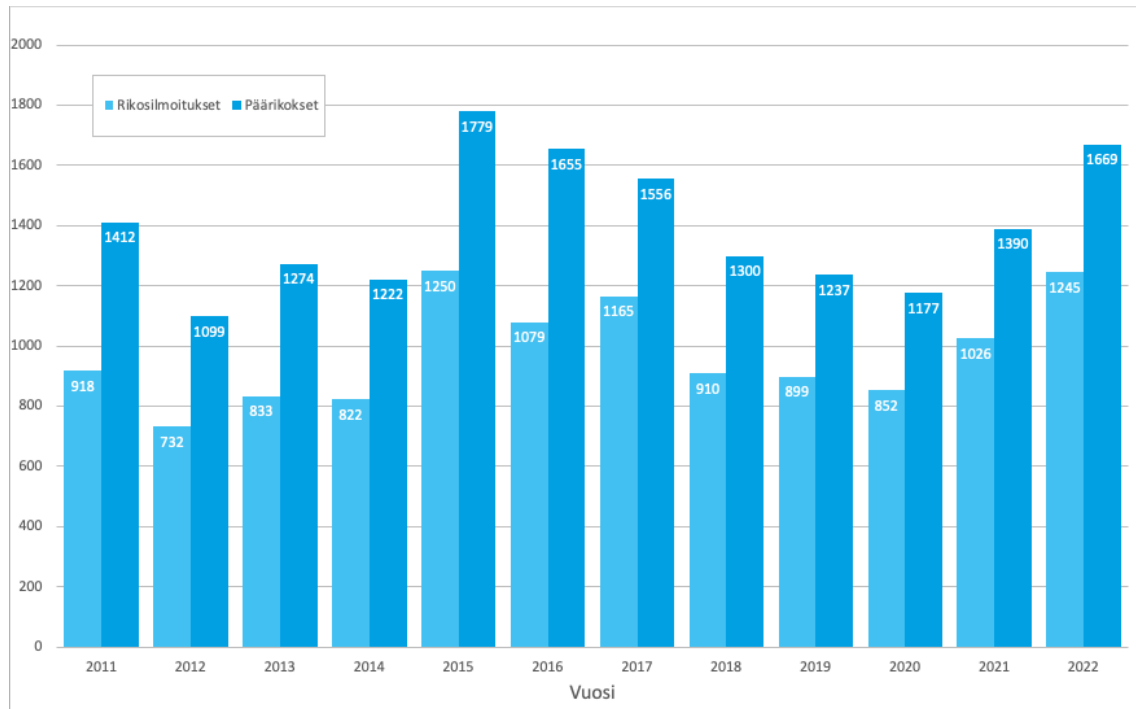
VIHAPUHE ON KAIKENLAISTA ILMAISUA, JOKA LIETSOO, EDISTÄÄ, LEVITTÄÄ TAI OIKEUTTAA VÄKIVALTAAN, VIHAAN TAI SYRJINTÄÄN YKSILÖÄ TAI RYHMÄÄ KOHTAAN TAI HALVENTAA HEITÄ. ILMAISUN MOTIIVINA ON KOHTEENA OLEVAN HENKILÖN TAI RYHMÄN TODELLINEN TAI MIELLETTY HENKILÖKOHTAINEN PIIRRE TAI OMINAISUUS KUTEN ”ROTU”, IHONVÄRI, KIELI, USKONTO, KANSALLISUUS, KANSALLINEN TAI ETNINEN ALKUPERÄ, IKÄ, VAMMAISUUS, SUKUPUOLI, SUKUPUOLI-IDENTITEETTI TAI SEKSUAALINEN SUUNTAUTUMINEN.

(Council of Europe 2022, 7).

Viharikosta ei ole erikseen määritelty Suomen rikoslaissa, mutta mikäli katsotaan, että rikoksen motiivina on toiminut viha, tätä seikkaa voidaan käyttää rangaistuksen koventamisperusteena. Rikoslaissa (luku 6, 5 §:n 4 momentti) koventamisperusteita ovat ”rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.” (Rikoslaki 1889/39) Viharikokseksi voidaan siis määritellä rikollinen teko, jossa rikoksen tekijä on valinnut tietoisesti uhrinsa tämän rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen

suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella. Suomessa poliisin tietoon tullutta viharikollisuutta on tilastoitu nykyisellä menetelmällä vuodesta 2008 lähtien ja vuonna 2015 viharikollisuus kasvoi voimakkaasti, jonka jälkeen se on tasaantunut vuotta 2015 edeltävälle tasolle (Poliisi 2022). Vuonna 2018 poliisi kirjasi Suomessa yhteensä 910 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista (Rauta 2019) ja vuonna 2021 1026 rikosilmoitusta (Rauta 2022).

Kuvio 1: Epäiltyjen viharikosten määrä vuosina 2011-2022 (mukaillen Rauta 2022)

Vihapuheen sekä viharikoksen yksiselitteinen määrittäminen on hankalaa. Viha terminä saattaa toisinaan olla harhaanjohtava, sillä vihalla ei tarkoiteta yksilön tuntemaa suuttumusta, raivoa, tai inhoa. Vihapuheesta ja viharikoksesta puhuttaessa, ja tässä opinnäytetyössä, vihalla tarkoitetaan vihamielistä ennakoasennetta yksilöä tai ryhmää kohtaan. Ennakoasenteet ovat käsitteitä, joita ihmiset voivat muodostaa omien kokemustensa perusteella. Usein ennakoasenteet ovat stereotyyppisiä. Stereotypia tarkoittaa sellaista yksinkertaistettua käsitystä ryhmästä tai yksilöstä ryhmän jäsenenä, joka yleistää kyseiseen ryhmään kuuluvat "samanlaisiksi" johonkin muuttumattomaan mielikuvaan liittyvän ominaisuuden perusteella (THL 2023).

Mahdollisimman kattavan ja perusteellisen määritelmän saamiseksi lähestyn viharikollisuutta kolmen eri kriminologisen teorian avulla. Useamman teorian kannalta ilmiöiden tarkastelu voi myös mahdollistaa lukijalle moniulotteisemman käsityksen vihapuheesta sekä viharikoksista. Nämä teoriat ovat sosiaalisen paineen teoria, oppimisteoria ja sosiaalisen kontrollin teoria. Vihapuheessa ja viharikollisuudessa merkittävässä roolissa olevien ennakkoluulojen kehitystä lähestyn kehityspsykologisesta näkökulmasta. Miten ja miksi meille syntyy ennakoasenteita/-

luuloja ja millä tavalla ne voivat muokata yksilön käyttäytymistä? Eri teoriat tuovat toisiaan täydentäviä näkökulmia ilmiöön.

3.1 Vihapuheen määritelmä

Vihapuheen määrittäminen yksiselitteisesti on hankalaa. Yleisesti ajatellen vihapuhe mielletään loukkaavaksi ilmaukseksi, mikä kohdistuu yksilöön tai ryhmään perustuen kohteen luonteenomaiseen piirteeseen, kuten uskonto, rotu tai sukupuoli. Vihapuheen tarkoituksena voi olla myös sosiaalisten konfliktien luominen tai vahvistaminen. Vihapuhetta ei olla toistaiseksi pystytty määrittämään tarkasti, esimerkiksi vihapuheen ja sananvapauden välisten tulkintaerojen vuoksi. Sen minkä joku toinen voi mieltää vihapuheeksi, toinen voi ajatella, että hänellä on oikeus ilmaista mielipiteensä juuri niin kuin haluaa.

YK:n tavoitteena on ollut yksiselitteisen määritelmän luominen, jotta vihapuheeseen puuttuminen olisi maailmanlaajuisesti helpompaa. YK on määritellyt vihapuheen olevan mitä tahansa viestintää puheena, kirjoituksena tai käytöksenä, mikä hyökkää, halventaa tai syrjii yksittäistä henkilöä tai ryhmää sen perusteella kuka tai keitä he ovat. Toisin sanoen perustuen hänen tai heidän uskontoonsa, etnisyyteen, kansallisuuteen, rotuun, ihonväriin, syntyperään, sukupuoleen tai muuhun yksilölliseen ominaisuuteen. (UN 2022.)

YK:n määritelmän perusteella on oleellista ymmärtää, että vihapuhe voi olla ilmaisua missä tahansa muodossa. Se voi olla puhetta ihmisten välillä, mutta se voi myös olla kuvia, sarjakuvia, meemejä, symboleita tai eleitä. Suuri osa ihmisten välisestä viestinnästä tapahtuu nykyään internetissä tai sosiaalisen median eri alustoilla ja näin ollen on tärkeä muistaa, että vihapuhetta voi myös ilmetä verkossa. Vihapuhe on aina syrjivää, ennakkoluuloista, ahdasmielistä, suvaitsematonta tai halventavaa. Vihapuheella viitataan aina todellisiin yksilön tai ryhmän henkilökohtaisiin ominaispiirteisiin. (UN 2022.)

Vihapuhetta tulkittaessa on otettava huomioon sananvapaus. Sananvapaus tarkoittaa jokaisen oikeutta ilmaista, julkaista ja vastaanottaa mielipiteitä, tietoja ja muita viestejä. Sananvapaus ei koske pelkästään mielipiteitä tai tietoja, jotka ovat kuulijalle mieluisia, vaan myös sellaisia, jotka kuulija voi kokea esimerkiksi järkyttävinä, häiritsevinä tai epämiellyttävinä. Suomen laissa sananvapautta rajoitetaan niin, että sen turvin ei sallita muiden perusoikeuksien tai ihmisarvon loukkaamista. Myös rikoslaissa sananvapautta on rajattu sen verran, että kunnianloukkaus ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan on säädetty rangaistaviksi teoiksi. Nämä rikokset voivat olla siis viharikoksia, mikäli niillä on vihamotiivi. (Poliisi 2022.)

Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytän samaa määritelmää kuin Knuutila, Kosonen, Saresma, Haara ja Pöyhtäri valtioneuvoston kanslian julkaisussa Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon (2019, 10). Valitsin tämän määritelmän sillä se on valmiiksi suomenkielinen ja kattava, sillä siinä otetaan huomioon vihapuheen eri muodot. He

määrittelevät vihapuheen tarkoittavan “halventavia, uhkaavia tai leimaavia ilmaisuja, jotka liittyvät joko puheen kohteen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai joiden taustalla on suvaitsemattomuus” (Knuutila ym. 2019,10). Henkilökohtaiset ominaisuudet tarkoittavat “esimerkiksi henkilön ikää, kieltä, uskonnollista vakaumusta, sukupuolta, seksuaalista suuntautumista, etnistä taustaa tai ruumiin toimintakykyä” (Knuutila ym. 2019, 10). Vihapuhe ei aina kohdistu pelkästään yksilöön ja jos vihapuheen kohteena on ryhmä, vihapuhe leimaa tiettyä ihmisryhmää tai yksilöä sen perusteella, että hänen oletetaan olevan osa jotakin tiettyä kansallista, rodullista, etnistä, uskonnollista, seksuaalista tai jotakin muuta leimattavaa ryhmää (Knuutila ym. 2019, 10). Tämä määritelmä kuvaa vihapuhetta mahdollisimman yksiselitteisesti sekä kokonaisvaltaisesti, jättäen vähemmän tulkinnanvaraa siitä, mitä vihapuhe on.

3.2 Viharikoksen määritelmä

Viharikoksen taustalla on samat motiivit kuin vihapuheessa. Viharikosta ei ole erikseen määritetty Suomen laissa, mutta poliisi on määritellyt viharikoksen tarkoittavan rikosta, jossa motiivina on ollut ennakkoluulo tai vihamielisyys uhria tai uhrin edustamaa kansanryhmää vastaan. Viharikos voi kohdistua myös valtaväestöön. Uhriksi valikoitumisessa riittää, että tekijä olettaa uhrin kuuluvan johonkin tiettyyn ryhmään, uhri ei siis välttämättä itse kuulu kyseiseen ryhmään. Uhriksi voi myös valikoitua henkilö, joka on läheisessä suhteessa ennakkoluulojen tai vihan kohteena olevaan ryhmään kuuluvan henkilön kanssa, tai esimerkiksi työntekijä, joka työskentelee maahanmuuttajien kanssa. (Poliisi 2022.)

Poliisi on määritellyt viharikoksen motiiviksi rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen, vammaisuuden sekä muut edellisiin rinnastettavat vaikuttimet. Samat motiivit ovat myös Rikoslaisissa rangaistuksen koventamisperusteina (Poliisi 2022). Oikeusministeriön julkaisussa, viharikokset ja niiden käsittely rikosprosessissa (2021) esiin nousi puutteita, siinä miten vihamotiivi tunnistetaan ja käsitellään rikosprosessissa. Samassa julkaisussa nostettiin esiin, että viharikokset luokitellaan viharikoksiksi liian harvoin. Syitä siihen voi olla monia, mutta tärkeää viharikosten ehkäisyn kannalta olisi, että viharikos motiiveja tutkittaisiin huolellisesti ja rikoksen luokittelu viharikokseksi tapahtuisi jo siinä vaiheessa, kun tutkinta aloitetaan, eikä vasta tutkinnan päätyttyä (Juutinen 2021, 101).

Viharikos voi käytännössä tarkoittaa mitä tahansa rikosta. Oleellista ja samalla haastavinta tutkittaessa onko kyseessä viharikos, on teon motiivin määrittäminen. Yleisimpiä viharikoksia Suomessa vuonna 2021 olivat sanallinen loukkaus, häirintä, uhkaus ja pahoinpitely (Rauta 2022). Tärkeää on huomioida kuitenkin, että siinä missä vihapuhe voi olla jossain määrin tulkinnanvaraista, viharikoksessa on aina tapahtunut rikos.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa on määritetty lakeja viharikosten tunnistamiseksi. Määritelmä on hyvin samankaltainen kuin Suomessa, sekä Yhdysvaltojen että Iso-Britannian

laista löytyy termi *hate crime* eli viharikos. Yhdysvaltojen oikeusministeriö on vahvistanut useamman kansallisen lain kattamaan viharikoksia (The United States Department of Justice 2022). Iso-Britanniassa laki tunnistaa viharikokseksi rikoksen, jossa rikoksen motiivina on rotu, uskonto, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai transsukupuolisuus (The Crown Prosecution Service 2022).

3.3 Viharikokset kriminologisissa teorioissa

Yleisesti rikollisuutta ilmiönä pyritään selittämään kriminologisten teorioiden avulla. Viharikoksiin sopivimmat teoriat ovat mielestäni sosiaalisen paineen teoria, sosiaalisen kontrollin teoria ja oppimisteoria. Kaikissa näissä teorioissa oleellista on ympäristön vaikutus rikoksen tekijään. Kukaan ihminen ei synny valmiiksi ennakkoluulojensa kanssa, vaan ne opitaan jostain. Viharikoksissa juuri asenteet ja ennakkoluulot ovat olennaisia tekijöitä (Vepsäläinen ym. 2023, 10).

Sosiaalisen paineen teoria selittää rikollisuutta yhteiskunnan vallitsevien odotusten ja tavoiteltavien päämäärien luoman paineen avulla. Nämä odotukset ja päämäärät luovat painetta ja mikäli henkilö kokee, että hän ei voi saavuttaa haluttuja tavoitteita hän saattaa aloittaa rikollisen käyttäytymisen saavuttaakseen halutut päämäärät. (Kivivuori 2013.) Kirjassa Kriminologia: rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa Janne Kivivuori esittelee yleisen paineteorian, missä turhautumista ja painetta ilmenee kolmella eri tavalla, epäonnistuminen yleisesti arvioitun myönteisen päämäärän tavoittelussa, jonkin tärkeänä pidetyn asian menettäminen sekä kielteisinä koetut ympäristön ärsykkeet (Kivivuori 2018).

Sosiaalisen paineen teoria voi selittää viharikoksia sen avulla, että yksilöt, jotka ovat marginalisoituneet tai syrjäytyneet yhteiskunnasta voivat olla taipuvaisempia väkivaltaiseen tai vihaiseen käyttäytymiseen tapana vahvistaa tai luoda omaa identiteettiään. Esimerkiksi henkilö, joka kokee voimattomuutta tai haittaa oman rotunsa tai etnisen taustansa vuoksi voi olla taipuvaisempi tekemään viharikoksen eri rodun tai etnisyyden omaavaa henkilöä kohtaan. Sen lisäksi sosiaalisen paineen teoria esittää, että viharikokset voivat johtua käsityksestä, että yhteiskunnan resurssit ja mahdollisuudet menestyä eivät jakaudu tasaisesti ja että viharikoksen tekijä kokee mahdollisesti, että viharikoksen uhri on vienyt tekijältä tekijän ansaitsemia resursseja tai mahdollisuuksia. Jotta viharikollisuuden luomaa problematiikkaa voitaisiin korjata, on tärkeää ymmärtää taustalla olevat sosioekonomiset tekijät, jotka luovat sosiaalista painetta ja eristäytymistä yhteiskunnasta. (McDevitt & Levin 2002.)

Toinen kriminologinen teoria, jonka avulla viharikollisuuden syitä voidaan tarkastella, on oppimisteoria. Oppimisteorian mukaan rikollisuutta opitaan ryhmissä tai sosiaalisissa kanssakäymisissä (Rikksentorjuntaneuvosto 2023). Viharikollisuudessa uhriksi valikoitumista ohjaavat rikoksentekijän ennakoasenteet ja mallit, joiden perusteella tekijä oikeuttaa rikoksen tekemisen itselleen. Nämä ennakoasenteet ja mallit eivät synny tyhjästä, vaan rikoksentekijä

sisäistää tai oppii ne jotakin kautta. Vaikutuksille alttiit nuoret voivat oppia näitä ennakkoasenteita esimerkiksi kotona vanhemmiltaan, koulussa, kaveripiireissä tai internetissä.

Oppimisteorian mukaan ihmiset oppivat toisiltaan käytösmaalleja sekä asenteita seuraamalla ja matkimalla toisten ihmisten käyttäytymistä. Opittuihin malleihin ja asenteisiin voivat myös vaikuttaa niistä seuraavat palkinnot tai rangaistukset, kuten myös ympäristön normit sekä odotukset. (Kivivuori 2013.) Viharikoksia voi ymmärtää oppimisteorian kautta juuri edellä mainitulla tavalla. Tekijät oppivat ympäristöstään asenteita tai ennakkoluuloja, jotka kohdistuvat toiseen henkilöön tai ryhmään ja synnyttävät tekijässä epäoikeudenmukaisuuden tunnetta, joka ajan mittaan voi altistaa tekijän viharikoksen tekoon. Oppimisteorian mukaan tärkeässä roolissa on myös vahvistamisen vaikutus käyttäytymisen muovautumisessa (Kivivuori 2013). Yksilöt, jotka omaavat viharikoksiin altistavia ennakkoasenteita, voivat saada ympäristöstään ennakkoasenteita vahvistavia ja lisääviä vaikutteita.

Sosiaalisen kontrollin teorian perusajatuksena on, että ihmiset ovat halukkaita noudattamaan sosiaalisia normeja ja odotuksia, jotta he välttyisivät ikäviltä seurauksilta, joita poikkeavasta käytöksestä voi seurata. Teorian mukaan ihmiset, joilla on vahvat sosiaaliset siteet yhteiskuntaan ovat epätodennäköisempiä syylistymään rikolliseen käyttäytymiseen, mukaan lukien viharikoksiin. (Kivivuori 2013.)

Viharikoksia voi selittää sosiaalisen kontrollin teorian avulla siten, että ihmiset, joilla on heikot sosiaaliset siteet tai tunne, että he kuuluvat yhteiskunnan ulkopuolelle, saattavat olla alttiimpia syylistymään viharikokseen. Tämä voi johtua sosiaalisen kontrollin puutteesta, mikä muussa tapauksessa estää viharikokseen johtavaa käyttäytymistä. Sosiaalinen kontrolli voi myös vaikuttaa siihen, miten hyvin ihmiset kiinnittyvät yhteiskuntaan sekä millaisia arvoja sekä normeja yhteiskunnassa vallitsee. Esimerkiksi henkilö, joka tuntee itsensä ulkopuoliseksi yhteiskunnasta tai kenellä on vain rajallinen määrä sosiaalisia suhteita, voi olla herkempi syylistymään viharikokseen vahvistaakseen omaa identiteettiään ja saadakseen yhteenkuuluvuuden tunnetta. Sama pätee myös henkilöön, joka on eristetty tai jätetty yhteiskunnan ulkopuolelle. Viharikos voi tällöin toimia ikään kuin keinona kostaa omaa ulkopuolisuuttaan. (Jang & Johnson 2001.)

3.4 Viharikoksiin liittyvien ennakkoasenteiden kehittyminen

Viharikosten ja vihapuheen yhteydessä ennakkoasenteet sekä -luulot tarkoittavat negatiivisia olettamuksia ihmisistä, jotka perustuvat toisen ihmisen ihonväriin, kieleen, uskontoon, kansallisuuteen, etniseen alkuperään, ikään, vammaisuuteen, sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Nämä asenteet alkavat muodostua ihmisillä jo lapsuudessa, ja niihin vaikuttavat esimerkiksi sosialisatio, kognitiivinen kehittyminen sekä emotionaaliset prosessit (Aboud & Amato 2001).

Kehityspsykologisen näkökulman mukaan lasten ennakkoluulot voivat kehittyä sosiaalisen oppimisen ja sosialisoinnin kautta. Lapset saattavat oppia ennakkoluuloisia asenteita ja käytöstä perheenjäseniltään, kavereiltaan, mediasta ja muista sosiaalisista instituutioista. Esimerkiksi lapsi voi oppia yhdistämään negatiivisia stereotyyppioita tiettyihin ihmisryhmiin tarkkailemalla ja matkimalla vanhempiensa tai muiden lapsen ympäristössä olevien aikuisten asenteita ja käytöstä. Kognitiivinen kehittyminen vaikuttaa myös ennakkoluulojen syntymiseen. Pienillä lapsilla on rajalliset kognitiiviset taidot ja he voivat usein turvautua mustavalkoiseen ajatteluun ymmärtääkseen ympäröivää maailmaa. Tämä voi johtaa siihen, että he tekevät yleistyksiä ja näkevät ihmisryhmien yksilöt muuttumattomien ominaisuuksien mukaan samanlaisina. Esimerkiksi lapsi voi uskoa, että kaikki samaan etniseen alkuperään kuuluvat henkilöt omaavat samat negatiiviset ominaisuudet tai käyttäytymismallit. Ennakkoluulojen kehittymiseen vaikuttavat myös emotionaalisen kehityksen prosessit. Lapset voivat tuntea ahdistuneisuutta liittyen tilanteisiin, joissa he ovat tunteneet olonsa uhatuksi tai ovat kokeneet erimielisyyksiä. Ahdistuneisuuden tunne voi synnyttää ennakoasenteita tai ennakkoluuloihin perustuvia käyttäytymismalleja. Yksi esimerkki tällaisesta tilanteesta voi olla lapsen tuntema pelko yksilöä tai jotain tiettyä ihmisryhmää kohtaan. Pelon tunteen seurauksena lapsi voi kehittää negatiivisia ennakoasenteita kyseistä yksilöä tai ryhmää kohtaan käsitelläkseen omaa pelon tai ahdistuneisuuden tunnetta. (Aboud & Amato 2001.)

Estääkseen ennakkoluulojen syntymistä on tärkeää, että lapsille korostetaan moninaisuuden rikkautta, suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä esimerkiksi koulutuksen kautta. Tämä voi pitää sisällään oppimista eri kulttuureista, uskonnoista ja elämäntyylyistä sekä vuorovaikutusta eri taustoista tulevien ihmisten kanssa. Korostamalla positiivisia asenteita eri lähtökohdista tulevia ihmisiä kohtaan voidaan auttaa estämään lapsille syntyviä ennakkoluuloja tai niihin perustuvia käyttäytymismalleja. (Aboud & Amato 2001.)

4 Tutkimusasetelma

Opinnäytetyössäni käytän menetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Valitsin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen siitä syystä, että se on hyvä tapa tarkastella ilmiötä jo valmiiksi olemassa olevan tiedon perusteella (Kangasniemi ym. 2013, 293-294). Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on koostaa tietyn aihepiirin tutkimuksia yhteen, löytää tutkimuksista eroja sekä yhtäläisyyksiä tutkittavasta ilmiöstä. Menetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta voidaan käyttää, myös kun halutaan luoda esimerkiksi aikajana jonkin ilmiön tai teorian kehityksestä (Baumeister & Leary 1997). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus mahdollistaa ilmiön kokonaisvaltaisen tutkimisen, sillä aineistojen valintaa ei tarvitse rajata erilaisilla järjestelmällisillä säännöillä (Salminen 2011, 3-4).

Opinnäytetyö nuorten vihapuheesta ja viharikoksista mahdollistaa nuoriskodin henkilökunnalle ymmärrystä ja valmiuksia toimia omassa työssään kyseisiä ilmiöitä kohdatessa. Opinnäytetyön avulla henkilökunta voi tunnistaa ilmiöiden taustalla vaikuttavia tekijöitä ja kehittämään ennaltaehkäiseviä strategioita sekä pyrkiä haastamaan nuorten ennakkoluuloja ja -käsityksiä.

Opinnäytetyön tavoitteena on nostaa esiin vihapuheen ja viharikosten taustalla vaikuttavien ennakkoluulojen ja -käsitysten merkitystä. Ne voivat parantaa henkilökunnan valmiuksia toimia tilanteissa missä nuorella ilmenee vihapuheeseen altistavia ennakkoluuloja. Tarkoituksena on luoda syvempää ymmärrystä vihapuheesta ja viharikoksista, mikä mahdollistaa tehokkaamman ennaltaehkäisyn ja intervention, edistäen siten positiivista kehitystä nuorten keskuudessa.

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä

Kuvaan opinnäytetyössäni nuorten vihapuheen muutosta viharikollisuuteen ja sitä, mitä asioita tai tapahtumia nuorten elämässä tapahtuu, mitkä mahdollisesti voivat vaikuttaa vihapuheen eskaloitumiseen viharikokseksi. Käytän edellä mainitun ilmiön kuvaamiseen jo olemassa olevaa kirjallisuutta ja tutkimuksia. Varsinaisia aikarajauksia aineiston osalta ei ole, mutta aineiston valinnassa olen ottanut huomioon tutkimusten julkaisuvuoden ja pyrin suosimaan mahdollisimman tuoreita julkaisuja ja kuvailemaan niiden avulla ilmiön tämänhetkistä tilannetta.

Kuvailevat kirjallisuuskatsaukset on luokiteltu kolmen eri tyylin mukaan integroiviksi, systemaattisiksi tai narratiivisiksi. Integroivan kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on kuvailla ilmiötä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kun käytetään integroitavaa tyyliä, tarkoituksena on kerätä mahdollisimman laajasti aineistoa kyseiseen ilmiöön liittyen, tiukoille rajauksille aineistonvalinnassa ei ole tarvetta. Tämä mahdollistaa uuden tiedon tuottamisen jo tutkitusta aiheesta. Integroiva kirjallisuuskatsaus myös sopii kirjallisuuden tarkasteluun, kriittiseen arviointiin sekä syntetisointiin. (Salminen 2011,8-9.)

Opinnäytetyössäni käytän menetelmänä kuvailevaa integroivaa kirjallisuuskatsausta, näin ollen nuorten vihapuheen eskaloitumisesta viharikokseen saadaan ilmiönä kerättyä laajasti tietoa, sillä tutkimuskysymysten ei ole tarve olla tiukasti rajattuja. Yksi opinnäytetyön tavoitteistani on ilmiön laaja kuvaaminen. Pyrin myös tutkimaan mitä jo tiedetään nuorten vihapuheen eskaloitumisesta viharikokseen ja myös siitä syystä kuvaileva integroiva kirjallisuuskatsaus on sopiva menetelmä opinnäytetyöhöni.

Ensimmäinen vaihe kirjallisuuskatsauksessa on tutkimuskysymyksen tai -kysymysten muodostaminen, tämän jälkeen valitaan aineisto ja sitten rakennetaan kuvailu, lopuksi tarkastellaan tuloksia. Kirjallisuuskatsauksille tyypillistä on, että vaiheet etenevät jossain määrin yhtäaikaaisesti. Kenties oleellisin vaihe on kuitenkin tutkimuskysymysten muodostaminen, niiden pohjalta

muodostuu koko tutkimusprosessi. Useimmiten tutkimuskysymys käsittelee laajoja teemoja tai ilmiöitä, jotka voivat olla käsitteellisiä tai abstrakteja ja ennen kuin tutkimuskysymys muodostetaan, voidaan tehdä alustavia kirjallisuuskatsauksia, joiden avulla pyritään määrittelemään varsinaista tutkimuskysymystä.

Useimmiten tutkimuskysymys on kysymysmuodossa ja sitä pyritään tarkastelemaan monesta eri näkökulmasta. Joissain tapauksissa tutkimuskysymys voi olla tarkasti rajattu joissain taas hyvinkin väljä ja näin ollen ilmiötä voidaan tarkastella joko hyvin spesifisti tai laajemmin (Kangasniemi ym. 2013, 294-295).

4.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymysten muodostaminen on ensimmäinen vaihe kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa. Tutkimuskysymykset luovat raamit sille, minkälaista lähdeaineistoa kirjallisuuskatsauksessa hyödynnetään. Opinnäytetyöni tutkimusongelma perustuu tarpeeseen ymmärtää nuorten vihapuheen muutosta viharikokseksi, mitä tekijöitä vihapuheen taustalla on ja mitä kaikkea nuoren elämässä sekä ympäristössä tapahtuu ennen kuin vihapuhe eskaloituu viharikokseksi. Tutkimusongelman perusteella määritetään tutkimuskysymykset. Tarkoitus on selvittää ja ymmärtää ilmiötä tutkimustiedon avulla. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkimuskysymysten ei ole tarve olla rajattuja. Tutkimuskysymykset antavat mahdollisuuden laajaan ilmiötä koskevaan aineistoon tutustumiseen. Ensimmäiset aineistohaut osoittivat, että tutkittavasta ilmiöstä löytyy paljon vertaisarvioituja artikkeleja, kirjallisuutta ja tutkimuksia. Tutkimuskysymykset ohjasivat aineiston rajausta sekä analysointia.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. *Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseen ja miten kyseinen eskaloituminen tapahtuu?*
2. *Miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten vihapuheeseen ja viharikollisuuteen ennaltaehkäisevästi?*

Ensimmäinen tutkimuskysymys on, mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseen ja miten kyseinen eskaloituminen tapahtuu. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tarkastella vihapuhetta sekä viharikoksia nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Pyrkii selittämään vihapuheen ja viharikosten taustalla vaikuttaviin tekijöihin sekä käydä läpi nuoreen vaikuttavia tekijöitä, kun hänen vihapuheensa muuttuu viharikokseksi.

Toinen tutkimuskysymys, miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten vihapuheeseen ja viharikollisuuteen ennaltaehkäisevästi. Toisen tutkimuskysymyksen avulla tarkoituksena on tarkastella yhteiskunnassamme jo olemassa olevia sekä mahdollisesti uusia keinoja, mitkä voivat proaktiivisesti vaikuttaa vihapuheeseen sekä viharikoksiin. Tarkoituksena on löytää aineistoa, minkä

perusteella voi todeta mitkä keinot lisäävät suvaitsevaisuutta yhteiskunnassamme ja näin ollen vähentäisivät vihapuhetta sekä viharikoksia.

4.3 Aineiston valinta

Opinnäytetyön aineistona on käytetty julkaistuja nuorten vihapuhetta ja viharikollisuutta käsitteleviä artikkeleita sekä tutkimuksia. Valittu aineisto on haettu eri tieteellisistä tietokannoista. Aineiston valinnassa on ollut käytössä eri kriteereitä, joiden avulla aineistoa on pystytty kohdentamaan opinnäytetyön tarkoituksiin sopiviksi. Tärkeimpänä kriteerinä on ollut se, että valittu aineisto käsittelee nuorten vihapuhetta ja/tai viharikollisuutta.

Aineistoa valittaessa voidaan käyttää kahta eri tapaa, implisiittinen ja eksplisiittinen. Implisiittistä aineiston valintaa käytettäessä kirjoittajan ei ole tarve raportoida tarkemmin mitä tietokantoja hän on käyttänyt tai millaisia kriteerejä hän on käyttänyt aineiston arvioinnissa. Sen sijaan kirjoittaja tuo nämä asiat lukijalle esiin tekstissä, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että kirjoittaja osoittaa tekstissään aineiston luotettavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kirjallisuuskatsaukseen. Eksplisiittinen aineiston valinta kuvailee aineiston valinnan prosessin yksityiskohtaisemmin. Haut tehdään tietokantoihin hyödyntäen aineiston tarkkoja rajoja esimerkiksi julkaisuvuoden tai kielen mukaan. Aineiston haku pohjautuu tutkimuskysymyksiin ja tarpeen vaatiessa eri rajoista voidaan joustaa, mikäli se on kirjoitettavan tutkimuksen kannalta merkittävää. (Kangasniemi ym. 2013, 296).

Opinnäytetyössä käytän eksplisiittistä aineiston valintaa kahdesta eri tietokannasta; ProQuest Central ja SAGEjournals. Hakuprosessin eteneminen selviää taulukoista 1-3. Eksplisiittistä aineiston valintaa käytetään, koska sen avulla aineiston rajoista liittyen julkaisuvuoteen ja kieleen pystytään poikkeamaan tarvittaessa ja ilmiötä sekä sen kehitystä voidaan kuvata kokonaisvaltaisemmin, mikä on tärkeä osa koko opinnäytetyötä.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Aineisto on vertaisarvioitu	Aineisto ei ole vertaisarvioitu
Aineisto vastaa vähintään yhteen tutkimuskysymykseen	Aineisto ei vastaa yhteenkään tutkimuskysymykseen
Aineisto käsittelee nuorten vihapuhetta tai viharikollisuutta	Aineisto ei käsittele nuorten vihapuhetta tai viharikollisuutta

Taulukko 1: Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Aineiston valinnassa käytettävät sisäänottokriteerit on pyritty määrittämään siten, että opinnäytetyöhön pystytään hyödyntämään mahdollisimman hyvin nuorten vihapuhetta ja viharikollisuutta käsitteleviä julkaisuja. Tärkeää on myös, että valitun aineiston pohjalta pystytään kuvaamaan sitä, kuinka nuorten vihapuhe muuttuu tekijän myöhemmällä iällä viharikoksiin. Vihapuheesta ja viharikoksista löytyy paljon aineistoa, mutta opinnäytetyön kannalta on oleellista, että käytetty aineisto lähtökohtaisesti käsittelee nuoria eli n. 15-25-vuotiaita. Aineistoa haettaessa käytössä ovat hakusanat, jotka ovat valikoituneet tutkimuskysymysten pohjalta. Hakusanoja on käytetty sekä suomeksi että englanniksi, sillä nuorten vihapuheesta ja viharikoksista on tehty merkittävä määrä myös kansainvälisiä julkaisuja ja tutkimuksia. Opinnäytetyön aineiston haussa käytetyt hakusanat olivat vihapuhe (hate speech), viharikos (hate crime) ja nuoret (youth). Hakusanat on rajattu siten, että haussa löytyisi mahdollisimman relevantit julkaisut opinnäytetyöhön liittyen. Haulissa on hyödynnetty Boolean lauseketta lisäämällä hakuihin JA (AND), jotta tietokannoista löytyvät julkaisut, jotka sisältävät kaikki hakusanat ja aineistonhaku tarkentuu. Tietokannoissa oli mahdollista rajata hakuja erilaisilla parametreillä ja niitä hyödynnettiin esimerkiksi julkaisuvuoden kohdalla. Opinnäytetyön kannalta oli kuitenkin merkittävää, että käytetyssä aineistossa oli myös vanhempia julkaisuja, jotta tutkitun ilmiön kehittymistä ajan mittaan oli mahdollista kuvata.

Aineistoa haettaessa on käytetty vähintään kahta hakusanaa yhdessä. Yhdellä hakusanalla haettaessa tulokset olivat liian laajat sopivan aineiston rajaamiseksi. Hakusanoja yhdistämällä hakujen tulokset vastasivat opinnäytetyön tarpeeseen ja aineisto oli mahdollista rajata vastaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Hakujen tuloksia tarkasteltiin ensiksi otsikoiden perusteella, minkä jälkeen aineistoa pystyi rajaamaan. Seuraavaksi valitusta aineistosta luettiin tiivistelmät, minkä jälkeen aineistoa oli mahdollista rajata entisestään. Viimeinen vaihe aineiston rajaamisessa oli koko tekstin lukeminen, minkä perusteella opinnäytetyöhön löytyi mahdollisimman relevantti aineisto.

Tietokanta	Valittu otsikon perusteella	Valittu tiivistelmän perusteella	Valittu tekstin perusteella
ProQuest Central	32	19	7
SAGE journals	38	20	8
Yhteensä	70	39	15

Taulukko 2: Aineistohaku

Aineiston valinnan apuna on käytetty tutkijan taulukkoa, mikä myös on opinnäytetyön liite 1. Jokainen analyysivaiheeseen päätynyt artikkeli on kuvailtu yksinkertaisesti taulukossa. Taulukosta löytyy artikkelin nimi, julkaisuvuosi, tekijä/tekijät sekä lyhyt kuvaus tutkimuksen

tuloksista. Taulukkoa pystyi hyödyntämään analyysivaiheessa löytämään opinnäytetyön kannalta sopivat artikkelit ja tutkimukset. Taulukon avulla myös lukija kykenee perehtymään opinnäytetyön kannalta keskeisiin artikkeleihin, tutkimuksiin ja niiden tuloksiin. Tutustuttaessa aineistoon, ensi alkuun tuli selväksi, että aineiston hakua täytyi rajata tarkemmin. Rajauksia päädyin tekemään julkaisuvuoden, kielen ja maiden mukaan. Julkaisuvuotta rajasin vuoteen 2008, jolloin Suomessa alettiin tilastoimaan viharikollisuutta nykyisellä tavalla. Artikkelit mitä päädyin käyttämään opinnäytetyössäni oli kirjoitettu joko suomeksi tai englanniksi ja maat, joissa tutkimukset oli tehty, olivat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Saksa, Usa ja Kanada. Rajamalla julkaisuvuotta ja maita missä tutkimukset oli tehty, aineiston määrä oli mahdollista saada opinnäytetyön kannalta riittävän tarkaksi ja oli myös mahdollista vertailla nuorten vihapuheen ja viharikollisuuden tilannetta eri maiden välillä.

4.4 Kuvailun rakentaminen

Kirjallisuuskatsauksissa kuvailun rakentaminen on keskeinen osa prosessia. Tutkimuskysymyksiin vastataan aineiston pohjalta ja tarkoituksena on vahvistaa olemassa olevia johtopäätöksiä yhdistelemällä tietoa eri tutkimuksista tai luoda kokonaan uusia johtopäätöksiä usean eri tutkimuksen avulla. Aineistoa kuvaillaan yhdistämällä tietoa eri tutkimuksista ja analysoimalla valittua aineistoa kriittisesti, luoden synteesiä eri tutkimusten välille. Kuvailun tarkoituksena ei ole pelkästään aineiston esittely, vaan sen avulla vertaillaan ja analysoidaan aineiston perusteella olemassa olevan tiedon hyviä ja huonoja puolia, tarkoituksena on myös luoda kokonaisvaltaisempia päätelmiä.

Opinnäytetyössäni aineistoa analysoidaan sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysin avulla aineiston analysointi onnistuu aktiivisesti ja järjestelmällisesti. Aineisto voi olla kirjallisuutta, artikkeleita, tutkimuksia tai lähes mitä tahansa kirjoitettua materiaalia. Sisällönanalyysillä on tarkoitus luoda kattava kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiiviisti ja ymmärrettävästi. Aineiston tarkoituksena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen ja analyysin avulla pyritään luomaan sanallinen kuvaus ilmiöstä. Aineisto saadaan tiivistettyä sisällönanalyysin avulla yhtenäiseksi kokonaisuudeksi ilman, että se menettää sen sisältämää keskeistä informaatiota. (Tuomi 2018, 4.4.)

Kun sisällönanalyysi tehdään aineiston perusteella, ensiksi määritellään analyysiyksikkö, se voi olla yksittäinen sana, lause tai jokin keskeinen kokonaisuus ja se määritellään valitun aineiston avulla. Analysointi alkaa pelkistämällä aineistosta löytyviä lauseita tai ilmaisuja ilman, että pelkistämällä menetetään alkuperäisen sanoman tarkoitusta, tämä vaihe tunnetaan myös redusointina. Pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään ja aineistosta etsitään yhtäläisiä sekä eroavia käsitteitä, mikä puolestaan on klusterointia. Yhteistä ilmiötä tai asiaa käsittelevät ilmaisut ryhmitellään eri luokkiin ja näin aineiston avulla muodostetaan eri alaluokkia, joiden avulla muodostetaan yläluokkia ja lopuksi pääluokka, mikä liittyy tutkimukseen. Tätä vaihetta kutsutaan aineiston abrahoinniksi. Tämän jälkeen aineistosta on löytynyt tutkimuksen kannalta

tarpeellinen ja olennainen tieto, mikä on yhteydessä alkuperäiseen ilmaisuun ennen pelkistämistä. (Tuomi 2018, 4.4.) Valittu aineisto pelkistettiin yhteen pääluokkaan ja se on miten nuorten, vihapuhe eskaloituu viharikoksiin. Aineisto käsittelee ilmiötä eri kanteilta, esimerkiksi osa aineistosta keskittyy nuorten vihapuheeseen ja osa nuorten viharikoksiin. Olennaista on, että aineisto käsittelee tutkittavaa ilmiötä jossakin sen vaiheessa. Tärkeää on myös, että valittu aineisto tarjoaa opinnäytetyön tilaajan kannalta merkittävää tietoa nuorten vihapuheesta ja viharikollisuudesta. Aineiston valinnan tavoitteena oli löytää mahdollisimman tuoretta ja relevanttia tutkittua tietoa nuorten vihapuheesta, viharikoksista ja vihapuheen eskaloitumisesta viharikoksiin.

4.5 Tulosten tarkasteleminen

Opinnäytetyöni seuraavissa luvuissa tulen tarkastelemaan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen viimeistä vaihetta eli tuloksia. Kaikista oleellisimpia tuloksia nostetaan esiin ja arvioidaan. Tarkoituksena on myös pohtia ilmiön kehitystä tulevaisuudessa sekä miettiä mahdollisia haasteita ja kysymyksiä siihen liittyen. Oleellista on myös pohtia mahdollisia jatkotutkimuksien aiheita, haasteita ja johtopäätöksiä. Opinnäytetyön menetelmänä kuvaileva kirjallisuuskatsaus antaa tekijälle mahdollisuuden luoda omia johtopäätöksiä jo valmiiksi tehtyjen tutkimusten pohjalta. Siitä syystä tulosten tarkastelussa nousee korostetusti esiin valintojen ja raportoinnin eettisyys. Avoin ja johdonmukainen lähestyminen käsittelevään ilmiöön luo luotettavuutta tutkimukselle. (Kangasniemi ym. 2013, 296.) Aineiston analysoinnin seurauksena syntyneitä yläluokkia hyödynnetään tulosten tarkastelussa. Yläluokkien avulla pyritään vastaamaan siihen, miten nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseen tekijän myöhemmällä iällä. Tulosten avulla tavoitteena on luoda kokonaisvaltainen käsitys vihapuheesta ja viharikollisuudesta nuorten keskuudessa sekä tuomaan yksityiskohtaisesti esille eri tekijöitä mitkä vaikuttavat nuorten vihapuheen eskaloitumiseen siten, että tekijät tekevät viharikoksen.

5 Tulokset

Valitun aineiston perusteella löytyneitä tuloksia käsitellään tässä luvussa. Esittelen miten vihapuhe ja viharikollisuus on kehittynyt nuorten keskuudessa, millaista nuorten vihapuhe ja viharikollisuus on sekä mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe eskaloituu viharikollisuuteen.

5.1 Nuorten vihapuhe ja viharikollisuus

Vihapuhe ja viharikollisuus nuorison keskuudessa kertoo ennakkoluulojen, suvaitsemattomuuden ja aggressiivisuuden kasvamisesta. Vihapuhe ja viharikos määritellään teoksi, joka lietsoo, edistää, levittää tai oikeuttaa väkivaltaan, vihaan tai syrjintään yksilöä tai ryhmää kohtaan tai halventaa heitä. Teon motiivina on kohteena olevan henkilön tai ryhmän todellinen tai mielletty

henkilökohtainen piirre tai ominaisuus kuten ”rotu”, ihonväri, kieli, uskonto, kansallisuus, kansallinen tai etninen alkuperä, ikä, vammaisuus, sukupuoli, sukupuoli-identiteetti tai seksuaalinen suuntautuminen. (Council of Europe 2022, 7). Nuorison keskuudessa vihapuheen ja viharikokseen vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi kaverien luoma ryhmäpaine, sosiaalisen median eri kanavat tai internet sekä altistuminen vääristyneille ideologioille (Englander 2007). Vihapuheeseen tai viharikokseen syyllistyviä nuoria voi motivoida tekoon sosiaalisen hyväksynnän hakeminen, oman voimakkuuden tai voiman osoittaminen tai pelkästään toimiminen täysin vääristyneiden ennakoasenteiden mukaan (Englander 2007).

Vihapuhe nuorten keskuudessa on useimmiten joko sanallista solvausta tai loukkaamista, sosiaalisessa mediassa tai internetissä tapahtuvaa vihapuhetta tai ennakkoluuloisten asenteiden levittämistä (Neuvonen 2015). Sanallisten solvausten tai loukkausten tarkoituksena on halventaa vihapuheen kohteena olevaa yksilöä tai ryhmää. Internet ja sosiaalinen media on luonut vihapuheelle uudenlaisen alustan, joka alentaa kynnystä syyllistyä vihapuheeseen. Internetissä ja sosiaalisen median alustoilla on mahdollista toimia nimettömästi, minkä takia vihapuheeseen syyllistyvää tekijää voi olla vaikea saada vastuuseen sanomisistaan. Tätä kautta vihapuheella voidaan myös saavuttaa suurempi yleisö kuin esimerkiksi kasvotusten. Internet ja sosiaalinen media ovat tehokas tapa jakaa vääristyneitä ideologioita tai ennakkoluuloja (Näsi, Räsänen, Hawdon, Holkeri 2015). Ennakkoluuloiset ideologiat tai propaganda voivat luoda nuorille tarpeen ilmaista omaa vihaansa levittämällä näitä ennakkoluuloja, jotka lisäävät vihaa ja syrjintää. Tätä voi tapahtua esimerkiksi erilaisten ryhmien tapaamisissa, jakamalla ekstremististä sisältöä tai kannattamalla ja levittämällä vääristyneitä ennakoasenteita. (Council of Europe 2013.)

Nuorten tekemät viharikokset ovat useimmiten fyysistä väkivaltaa, vandalismia tai toisen omaisuuden vahingoittamista, ahdistelua tai uhkailua. Fyysinen väkivalta tarkoittaa käytännössä pahoinpitelyä, joka kohdistuu yksilöön tai ryhmään hänen tai heidän rotunsa, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen tai muun yksilöllisen piirteen perusteella. Tekijän tarkoituksena on useimmiten luoda pelkoa, fyysistä vahinkoa tai osoittaa omaa voimaansa uhriin nähden. Vandalismin tarkoituksena voi olla jonkinlaisen vihaviestin lähettäminen tai syrjinnän luominen, tavoitteena voi olla saada uhri tai uhrin tuntemaan, ettei heitä hyväksytä osaksi yhteiskuntaa. Vandalismi voi kohdistua esimerkiksi uskonnollisiin rakennuksiin, yhteisöjen keskuksiin tai uhrin omaan yritykseen. Ahdistelu ja uhkailu tarkoittaa sanallisia uhkauksia, väijymistä tai muunlaista jatkuvaa uhriin kohdistuvaa epämiellyttävää käytöstä. Tarkoituksena tekijällä on luoda pelkoa, hädän tunnetta ja vihamielinen ympäristö uhrille. (Rauta 2022.)

5.2 Nuorten vihapuhe ja -rikollisuus viimeisen vuosikymmenen aikana

Vihapuhe nuorten (13-25-vuotiaiden), on muuttunut paljon viimeisen kymmenen vuoden aikana. Sosiaalisen median kehittyminen osaksi nuorten jokapäiväistä elämää ja sen kautta

nuorten altistuminen radikaalimmalle viestinnälle ja sisällölle, mikä kohdistuu marginalisoituihin yhteisöihin tai ihmisiin, ovat muokanneet vihapuheen kehitystä (Chetty & Althur 2018). Nuoret käyttävät lähtökohtaisesti sosiaalista mediaa päivittäin useita tunteja. Sosiaalisen median alustat tarjoavat nuorille helpon keinon ja tunnistamattomuuden suojan ilmaista omia näkemyksiään mukaan lukien vastenmielisen ja diskriminoivan puheen, kiusaamisen ja vihapuheen. Sosiaalisen median sisällön välitön leviäminen mahdollistaa myös vihapuheen välittömän leviämisen sosiaalisen median kautta ja se myös saavuttaa nopeasti suuren yleisön verrattuna aikaan ennen sosiaalista mediaa. Lisäksi sosiaalisen median alustoilla muodostuu helposti samanmielisten ihmisten sosiaalisia kuplia mikä entisestään vahvistaa ihmisten ennakkoluuloja ja -käsityksiä, mitkä voivat johtaa vihapuheeseen. (Keipi, Näsi, Oksanen & Räsänen 2017.)

Ääriajattelua edustavat ryhmät ja yksilöt ovat osanneet hyödyntää sosiaalisen median alustoja oman ideologiansa ja ajattelun levittämiseksi sekä mahdollisesti saadakseen koottua yhteen ihmisiä, jotka jakavat saman ideologian tai ajatukset. He ovat myös pystyneet normalisoimaan vihapuhetta tätä kautta. Radikaalin sisällön helppo saavutettavuus on myös voinut kehittää nuorten omia ajattelumalleja radikaalimpaan suuntaan. Nuorilta saattaa herkemmin puuttua kyky kriittiseen ajatteluun, ja he ovat näin ollen herkempiä altistumaan ja sisäistämään heille esitettyjä ideologioita. (Kirjavainen & Jalonen 2023.)

Historian valossa vihapuhetta on ollut jo pitkään, mutta viimeisten kymmenen vuoden aikana vihapuhe on kohdistunut yhä useampaan marginalisoituun ihmisryhmään. Aiemmin vihapuhe kohdistui pääosin rodun ja uskonnon perusteella marginalisoituihin ryhmiin, mutta tänä päivänä vihapuhe kohdistuu myös eri sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöihin, maahanmuuttajiin tai henkilöiden vammaisuuteen (Rauta 2022). Vihapuheelle altistuvien uhrien moninaistuminen korostaa kiireellistä tarvetta kattaville toimille vihapuheen tunnistamiseksi sekä ennaltaehkäisemiseksi.

Sosiaalisen median alustoilla on käytössä erilaisia sisällön valvonta järjestelmiä vihapuheen estämiseksi. Nuoret ovat kuitenkin kehittäneet vaihtoehtoisia keinoja kiertää näitä järjestelmiä ja ovat kehittäneet koodisanoja sekä muita viestintä menetelmiä vihapuheen ylläpitämiseksi. Näiden keinojen käyttö mahdollistaa vihapuhetta sisältävien viestien ja sisällön julkaisemisen sekä levittämisen ilman että järjestelmien ylläpitäjä saa sitä tietoonsa. Näissä viesteissä ja julkaisuissa on usein piilotettuja viestejä ja tarkoituksia, mikä hankaloittaa niiden julkaisun rajoittamista. Tämä osoittaa vihapuheen muuntautumiskykyä erityisesti nuorten keskuudessa. (Unesco 2023.)

Nuorten viharikokset ovat kehittyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana pitkälti vihapuheen kaltaisella tavalla. Sosiaaliset, kulttuuriset ja teknologiset muutokset ovat vaikuttaneet viharikosten luonteeseen ja mahdollistaneet uusia keinoja viharikosten tekoon, kuten sosiaalisen median alustat. Monet sosiaalisen median alustat tarjoavat viharikoksen tekijälle

anonymiteetin ja näin ollen mahdollisuuden tehdä viharikos ilman pelkoa kiinnijäämisestä. Sosiaalinen media mahdollistaa myös viharikosten järjestelmällisen suunnittelun yhdessä muiden saman ideologian jakavien yksilöiden kesken. Monet radikaalit järjestöt saattavat myös kohdistaa oman ideologiansa nuoriin sosiaalisen median kautta ja saavat näin ollen nuoren henkilön tekemään viharikoksen järjestön ideologian perusteella. (Kaplan & Inguanzo 2020.)

Aivan kuten vihapuheen muutoksessa, myös viharikokset kohdistuvat nykypäivänä moninaisempiin vähemmistöihin (Rauta 2022). Tämä muutos kuvaa yhteiskunnan kehitystä moninaisemmaksi, mikä kasvattaa intersektionaalisuutta ja näin ollen lisää välimatkaa yhteiskunnan eri ääripäiden välille sekä vahvistaa ennakkoluuloja ja diskriminaation kokemuksia.

Vihapuheen ja viharikosten muuttuessa on syntynyt kasvava tarve tunnistaa vihapuhetta ja -rikoksia sekä luoda toimivia malleja vihapuhetta ja -rikoksia vastaan. Organisaatiot, koulutusjärjestelmät ja eri kansalaisjärjestöt ovat luoneet kampanjoita vihapuheen ja -rikosten tunnistamiseen ja tietoisuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on ollut lisätä ihmisten, erityisesti nuorten, kriittistä ajattelua, medialukutaitoa, empatiaa ja ymmärrystä eri ihmisryhmiä kohtaan.

5.3 Nuorten vihapuheen eskaloituminen viharikokseen ja siihen vaikuttavat tekijät

Nuorilla (13-25-vuotiaat), jotka syyllistyvät vihapuheeseen, on usein taustalla voimakkaat ennakkoluulot ja/tai -käsitykset vihapuheen uhria kohtaan. Nämä ennakkoluulot voivat syntyä monista eri lähteistä kuten vanhemmilta, kavereilta, sosiaalisesta mediasta ja radikaaleista ideologioista. Varhaisella iällä syntyneillä ennakkoluuloilla on vahva perusta vihapuheen ja myöhemmin viharikoksen syntymiselle. Henkilöllä voi olla ennakkoluuloja uhrin rodun, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin tai etnisyyden perusteella. (Levy & Hughes 2009, 23-32.)

Vihapuheella on keskeinen rooli syrjinnän ja ihmisarvon väheksymisen normalisoinnissa. Kun nuoret tekijät syyllistyvät vihapuheeseen se totuttaa tekijät heidän puheidensa ja tekojensa vahingoittaviin seurauksiin. Ajan mittaan tämä totuttautuminen voi johtaa vihapuheen eskaloitumiseen viharikokseksi, samoin kuin kasvattaa tekijän välinpitämättömyyttä vihapuheen tai -rikoksen uhria kohtaan. Uhrin ihmisarvon väheksyminen johtaa usein tekijän empatiakyvyn vähenemiseen ja kasvattaa tekijän mahdollisuutta fyysiseen väkivaltaan. (Unesco 2023.)

Sosiaalinen media mahdollistaa nuorille alustat, missä vihapuhe voi levitä nopeasti ja saavuttaa laajan yleisön (Unesco 2023). Alustat, jotka ylläpitävät ja lisäävät vihapuhetta vahvistavat ihmisten ennakkoluuloja ja radikaaleja ideologioita ja mahdollistavat yksilön löytävän muita samoja ajatuksia ja ennakkoluuloja jakavia henkilöitä sekä yhteisöjä, mikä kasvattaa ääriajattelua entisestään (Council of Europe 2022). Alustojen tarjoama nimettömyys myös voi johtaa nopeisiin ja radikaaleihin tekoihin, mikä vetoaa herkästi nuoriin, joiden on vaikea kenties hahmottaa tekojensa seurauksia.

Joissain tapauksissa vihapuheen eskaloituminen viharikokseen voi liittyä ryhmien, yhteisöjen ja järjestöjen dynamiikkaan. Koska nuoret ovat herkempiä kokemaan sosiaalista painetta ja toisaalta kaipaavat muiden hyväksyntää, he ovat alttiimpia liittymään tai perustamaan ryhmiä tai järjestöjä, missä jaetaan ja vahvistetaan radikaaleja ideologioita. Ryhmän luoma sosiaalinen paine voi joissain tapauksissa synnyttää viharikoksen tekoon tarvittavan houkuttimen. (Watts 2001.)

Sosioekonomiset tekijät voivat myös vaikuttaa vihapuheen eskaloitumiseen viharikokseksi. Tekijät kuten köyhyys, epätasa-arvoisuus, syrjäytyminen ja rajalliset mahdollisuudet koulutukseen tai työhön voivat vahvistaa turhautumisen ja mielihahan tunteita sekä lisätä henkilön kokemaa tarvetta sosiaaliseen dominanssiin. Vihapuhe voi olla keino henkilölle purkaa näitä tunteita ja kun siihen lisätään muita riskitekijöitä kuten sosiaalinen paine tai ennakkoluulot, voi tekijän vihapuhe muuttua viharikokseksi, kuten esimerkiksi väkivallaksi, jotta tekijä saa itselleen voiman, vallan ja hallinnan tunnetta kohdistettua yksilöä tai yhteisöä kohtaan. (Kaplan & Inguanzo 2020.)

Siirtyminen vihapuheesta viharikokseen on nuorilla monitahoinen ja -ulotteinen ilmiö. Siihen vaikuttavat monet tekijät kuten ennakkoluulot, syrjinnän normalisointi, sosialisatio samoja ideologioita jakavien henkilöiden kanssa, ryhmädynamiikka ja sosioekonomiset tekijät. Näiden tekijöiden ymmärtäminen on tärkeää, mikäli itse vihapuheen ja -rikoksien esiintyvyyteen halutaan vaikuttaa. Nuorten koulutus, tunnetaidot (empatiakyky), dialogisuuden lisääminen ja positiivinen vahvistaminen ovat avainasemassa, kun vihapuheen eskaloitumista viharikokseksi halutaan ehkäistä (Unesco 2023). Tunnistamalla vihapuhe mahdollisimman varhain ja puuttumalla sen esittämiseen aikaisin, yhteiskunnasta on mahdollista luoda nuorille entistä suvaitsevampi ja kaikkia paremmin huomioon ottava ympäristö (Unesco 2023).

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyöhön valitun aineiston perusteella on kyetty osoittamaan, kuinka vihapuhe eskaloituu viharikoksiin. Valituista tutkimuksista nousee esiin useita avainkohtia mitkä vaikuttavat ilmiöön. Nämä johtopäätökset auttavat ymmärtämään vihapuheen ja viharikosten välistä yhteyttä ja sitä, kuinka puhe eskaloituu äärimmäisissä tapauksissa voimakkaisiin ja väkivaltaisiin tekoihin.

Tutkimusten perusteella vihapuheen ja viharikosten lisääntymiseen vaikuttaa ilmiöihin totuttautuminen ja niiden normalisointi, tämä myös lisää syrjiviä asenteita ja käytöstä. Nuorten jatkuva altistuminen vihamieliselle käytökselle, asenteille ja kielelle totuttaa nuoret vahingollisille vaikutuksille omista sanomisistaan ja teoistaan, jolloin heidän ennakoasenteensa todennäköisemmin eskaloituvat vihapuheeksi ja myöhemmin viharikokseksi. (Keipi ym. 2017.)

6.1 Vihapuheen eskaloituminen viharikokseen

Vihapuheen taustalla on kohteen ihmisarvon väheksyminen, se kohdistuu erilaisiin vähemmistöihin ja vähentää myös tekijän empatiakykyä. Empatiakyky on myös yhteydessä siihen, miten tekijä säätelee omia impulssejaan esimerkiksi fyysisen väkivallan suhteen. Vihan kohteen ihmisarvon väheksyntä useimmiten alkaa vihapuheena ja sen seurauksena etäisyys tekijän ja uhrin välillä kasvaa, mikä voi mahdollistaa nuorta tekijää oikeuttamaan itselleen myös fyysisen väkivallan uhria kohtaan.

Aiemmin mainitut sosioekonomiset tekijät kuten köyhyys, epätasa-arvoisuus ja syrjäytyminen voivat vaikuttaa vihapuheen eskaloitumiseen viharikokseksi. Vihapuheen tai -rikoksen tekijän taustalla voi vaikuttaa turhautumisen ja mielipahan tunteet ja hän voi kokea tarvitsevansa sosiaalisen dominanssin tunnetta, mikä voi johtaa viharikokseen kohdennettua yksilöä tai ryhmää kohtaan.

Aineisto myös osoittaa, että yhteiskunnan luomien seurausten puuttuminen vaikuttaa ilmiön kehitykseen. Mikäli nuori kokee, että hän voi jatkaa vihapuhetta ja näin ollen vahvistaa omia asenteitaan, mistä vihapuhe kumpuaa, eikä yhteiskunnan tai nuoren ympäristön luomat seuraukset tai puuttuminen tilanteeseen ole riittävää voi nuoren vihapuhe eskaloitua ja johtaa viharikokseen. Riittämätön puuttuminen ja seuraamusten toimeenpano voi vahvistaa nuoren vihan taustalla olevia ideologioita ja saada nuoren uskomaan, että myös hänen tekonsa jäävät rankaisematta.

6.2 Yhteiskunnan keinot vaikuttaa vihapuheeseen ja viharikoksiin

Yhteiskunnan digitalisaatio ja sosiaalisen median jokapäiväinen käyttö on myös vaikuttava tekijä vihapuheen eskaloitumisessa viharikokseksi. Internetin ja sosiaalisen median eri alustat tarjoavat nuorille helposti saatavilla olevan ympäristön missä vihapuheen ja viharikosten taustalla olevat ääri-ideologiat voivat levitä ja kasvaa. Näillä alustoilla nuoret löytävät helposti samoja asenteita jakavia ihmisiä, mikä voi lisätä nuorten ajattelun radikalisoitumista ja vahvistaa ennakoasenteita, mikä äärimmäisissä tapauksissa voi johtaa nuoren tekemään viharikokseen näiden radikaalien ideologioiden pohjalta. (Keipi ym. 2017.)

Erilaisiin ryhmiin tai järjestöihin, missä vallitsee radikaaleja ideologioita vähemmistöjä kohtaan, kuulumisen on myös selkeästi yhteydessä vihapuheen eskaloituessa viharikokseksi. Nuorten liittyessä tällaisiin ryhmiin tai järjestöihin, nuorten asenteet, arvot ja ideologiat saattavat muovautua herkästi ryhmän ideologioiden mukaan tai vahvistua entisestään. Ryhmadynamiikka ja sosiaalinen paine kasvattavat vihapuheen eskaloitumisen riskiä, mikä lopulta voi johtaa viharikoksen tekoon.

Jotta nyky-yhteiskunnassa voidaan vaikuttaa vihapuheeseen sosiaalisen median alustoilla, on tärkeä luoda ennaltaehkäiseviä menetelmiä sen varalle. Koulutuksella on ensisijainen rooli vihapuheen ja viharikosten ehkäisemisessä. Luomalla kattavia ja opettavia kokonaisuuksia kouluihin ja yhteisöihin, joiden tarkoituksena on kasvattaa suvaitsevaisuutta, erilaisuuden arvostusta sekä kriittistä ajattelua yhteiskunnassa vallitsevia normeja kohtaan, voidaan lisätä yksilöiden kykyä havaita ja puuttua vihapuheeseen. Tärkeää on myös opettaa nuorille tarpeelliset medianlukutaidot turvalliseen ja vastuulliseen toimintaan sosiaalisessa mediassa. Toisaalta tärkeää on myös kehittää sosiaalisen median alustoille kattavat järjestelmät vihapuheen tunnistamiseen, jotta sitä kautta vihaa lietsova sisältö saadaan rajattua mahdollisimman vähäiseksi. Tukemalla moninaisuutta ja ymmärrystä eri taustoista tulevien ihmisten ja ryhmien välillä koulutuksen, teknologisten innovaatioiden ja lakien avulla voidaan saavuttaa yhteiskunta, jossa vihapuhe ja viharikokset eivät pääse kasvamaan. (UNESCO 2023.)

On oleellista muistaa, että aineiston perusteella luodut johtopäätökset eivät ole yksiselitteisiä eivätkä ne sovellu jokaiseen tilanteeseen, sillä ilmiöön vaikuttaa myös hyvin paljon yksilölliset tekijät. Siitä huolimatta nämä johtopäätökset korostavat vihapuheen ja viharikosten välistä yhteyttä sekä sitä kuinka tärkeää on luoda kattavia toimintamalleja yhteiskunnan puolesta vihapuheeseen puuttumisessa. Näiden toimintamallien on tärkeä lisätä empatiaa, kouluttaa ja kasvattaa nuoria hyväksymään kaikenlaiset ihmiset, yhteisöt ja vähemmistöt. Näin ollen voidaan ennalta ehkäistä vihapuheen eskaloitumista viharikokseksi.

7 Pohdinta

Valitun aineiston perusteella opinnäytetyössä on pystytty vastamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen kattavasti. Aineistosta kävi selkeästi ilmi mitkä tekijät vaikuttavat nuorten vihapuheen eskaloitumiseen viharikokseksi sekä se, miten kyseinen ilmiö tapahtuu. Toiseen tutkimuskysymykseen vastaaminen aineiston perusteella ei ollut yhtä yksiselitteistä. Aineistossa käsiteltiin erilaisia keinoja siihen, miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten vihapuheeseen ja viharikollisuuteen ennaltaehkäisevästi, mutta konkreettisia toimia tai toimintatapoja on aineiston perusteella haastavaa nimetä.

Valittujen tutkimusten perusteella on oleellista, että yhteiskunnassa on toimintamalleja vihapuheen ja viharikosten ennaltaehkäisemiseksi. Aineistossa korostettiin koulutuksen merkitystä vihapuheen ja viharikosten taustalla olevien ennakoasenteiden muuttamiseksi.

7.1 Varhainen ja riittävä puuttuminen vihapuheeseen

Internetin ja sosiaalisen median alustoilla vihapuhe on yleisempää kuin koskaan aiemmin. Ihmiset saavat mahdollisuuden purkaa omaa voimattomuuden tunnettaan sekä turhautumistaan vapaasti ja joissain tapauksissa anonyymisti ilman pelkoa seuraamuksista samalla tavalla

ajatteleville. Aggressiivisella puheella voidaan tavoitella kunnioitusta ja arvostusta samalla tavalla ajattelevilta, mikä johtaa mielihyvään ja ihminen voi kokea saavuttaneensa aggressiivisella puhellaan jotakin. Yhden tunnetuimman motivaatioteorian, Maslow'n tarvehierarkian, mukaan arvostuksen ja kunnioituksen tunteminen on jokaiselle ihmiselle välttämätöntä, jotta ihminen voi saavuttaa itsensä toteuttamisen tason. Mikäli ihminen kokee tuntevansa arvostusta ja kunnioitusta vihapuheen perusteella voi se vahvistaa vihapuheen eskaloitumista viharikokseksi, sillä tekijä voi kokea, että tekemällä viharikoksen hän pystyy täyttämään itsensä toteuttamisen tarpeita.

Aggressiivinen vihapuhe tai käyttäytyminen myös ruokkii itse itseään. Tekijälle se muodostuu tavaksi ja näin ollen seuraava väkivaltainen teko on aina vain herkemässä. (HS 12.7.2023., *Kallionpää*). Ilmiönä vihapuhe ei ole uusi. Se miten nykypäivänä vihapuhetta harjoitetaan, on kuitenkin muuttunut ja niin ollen myös yhteiskunnan tulisi kehittää uusia toimivia ratkaisuja vihapuheen tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi. Tutkimusten perusteella koulutus ja koulujärjestelmä on merkittävässä roolissa vihapuheen ehkäisemisessä. Vanhempien ennakoluulot ja -käsitykset siirtyvät helposti lapsille, mutta koulussa lapset voivat oppia kyseenalaistamaan nämä vanhemmilta opitut ennakkokäsitykset. Yksi koulun tärkeimmistä tehtävistä onkin kasvattaa lasten suvaitsevaisuutta ja auttaa heitä hyväksymään ihmisten erilaisuus sekä näkemään moninainen yhteiskunta rikkautena. Kouluissa ei tulisi keskittyä pelkästään oppiaineiden opiskeluun vaan siellä on tärkeää oppia myös vuorovaikutustaitoja ja suvaitsevaisuutta erilaisuutta kohtaan, mikäli halutaan vaikuttaa lasten ja nuorten vihapuheen taustalla oleviin ajattelumalleihin.

Vihapuheen tunnistamiseen on myös oleellista keskittyä. Ensimmäisenä velvoitteena olisi vihapuheen tarkka ja yksiselitteinen määritelmä, mikä mahdollistaisi vihapuheen tunnistamisen. Internetin ja sosiaalisen median alustoille olisi oleellista, että anonymiteetti poistettaisiin ja kun vihapuhe näillä alustoilla tunnistettaisiin, joutuisi tekijä herkemmin vastuuseen omista kirjoituksistaan. Nuorten kohdalla vastuuseen joutuminen voisi esimerkiksi tarkoittaa omien ennakoluulojen kohtaamista ammattilaisen avustuksella tai jonkinlaista yhteiskunnan väliintuloa, millä voisi kasvattaa suvaitsevaisuutta, kun taas vanhemmilla ja toistuvasti vihapuheeseen syyllistyneillä tekijöillä rikoslain mukaisiin rangaistuksiin kuten esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Yhteiskunnan varhainen ja riittävä puuttuminen vihapuheeseen myös vähentäisi riskiä, että tekijän vihapuhe eskaloituisi viharikokseen tai -rikollisuuteen.

7.2 Vihapuheen tunnistaminen

Varhaisen ja riittävän puuttumisen onnistumisen ehtona on, että vihapuhe voidaan tunnistaa ja sitä kautta ohjata tekijä oikeanlaisen tue piiriin. Nykyään iso osa vihapuheesta ilmenee verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Tunnistamisen kannalta oleellista on, että näillä alustoilla on keinot vihapuheen ehkäisyyn. Monella sosiaalisen median alustalla on käytössä erilaiset rajoitukset

esimerkiksi sanojen käytössä tai sitten muut käyttäjät voivat ilmiantaa sopimatonta sisältöä ja näin ollen rajoittaa vihapuhetta. Oleellista kuitenkin on, että niin kauan kuin verkossa on mahdollista säilyttää anonymiteetti, vihapuheen tekijöitä on vaikea saada vastuuseen kirjoituksistaan tai sanomisistaan. Anonymiteetin poistamiseksi yksi vaihtoehto olisi tunnistautumisen vaatiminen sosiaalisen medioiden alustoilla.

Vihapuhetta voidaan myös peitellä tai naamioida ja sitä tapahtuu esimerkiksi paljon nimenomaan verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Peittely voi olla esimerkiksi kirjainten vaihtoa numeroihin tai erikoismerkkeihin, jotta algoritmit eivät tunnista kiellettyjä sanoja viesteissä. Tällaisten viestien ilmiannossa oleellista on muiden käyttäjien tietoisuus ja viitseliäisyys puuttua vihapuhetta sisältävään viestiin, myös anonymiteetin poistaminen voi vaikuttaa siihen, että tekijä ei julkaise vihapuhetta sisältävää viestiä. Esimerkkinä voisi käyttää sitä, että monet meistä ovat varmasti joskus miettineet tekevänsä pankkiryöstön, mutta eivät ole sitä tehneet koska ovat pelänneet siitä seuraavaa rangaistusta. Sama voi päteä myös osaan ihmisistä, jotka julkaisevat vihapuhetta sisältävää sisältöä sosiaalisessa mediassa. Julkaisu voisi jäädä julkaisematta, jos olisi todennäköisempää, että siitä seuraisi rangaistus.

Vihapuheen tunnistaminen vaatii myös ilmiön tuntemista. Ihmiset saattavat määrittää vihapuheen hyvin yksilöllisesti ja se mikä toisesta on vihapuhetta voi toisen mielestä olla vain mielihyvä ilmaiseminen. Ratkaisu tähän on vihapuheen selkeä määrittely ja sen määritelmän opettaminen esimerkiksi osana peruskoulun opetussuunnitelmaa. Opetuksessa on tärkeä myös huomioida ja määritellä konkreettiset tavat puuttua tilanteisiin missä henkilö kohtaa vihapuhetta itseään tai jotakin muuta ihmistä kohtaan.

Vihapuheen tunnistaminen ja siihen puuttuminen vaikuttaisi myös viharikosten määrään. Taustalla vaikuttaviin ennakkoluuloihin ja -asenteisiin tulisi pystyä puuttumaan yhteiskunnan toimista varhaisessa vaiheessa, silloin kun yksilö rakentaa omaa identiteettiään ja etsii omia arvoja. Yksi mahdollinen keino olisi esimerkiksi jonkinlainen suvaitsevaisuutta kasvattava opetus peruskoulussa, mikä voisi haastaa niiden nuorten ennakkoluuloja ja -käsitteitä, joidenka kotona tai muissa sosiaalisissa piireissä ne ovat syntyneet.

7.3 Nuorten vihapuheen eskaloituminen viharikokseksi ja siihen vaikuttavat tekijät

Opinnäytetyön aineistosta kävi ilmi, että nuorten vihapuheen eskaloituminen viharikokseksi tapahtuu tekijän ennakkokäsitteiden ja -luulojen pohjalta ajan saatossa. Eskaloituminen voi tapahtua asteittain ja pikkuhiljaa tai se voi tapahtua myös yllättäen ja nopeasti. Kun eskaloituminen tapahtuu asteittain ja pidemmän ajan aikana, on yhteiskunnan helpompi puuttua siihen ja näin ollen ehkäistä viharikoksia. Mikäli eskaloituminen tapahtuu yllättäen ja lyhyemmän ajan aikana, luo se haasteita myös yhteiskunnan puuttumiselle.

Asteittain tapahtuva eskaloituminen alkaa vihapuheesta. Aluksi vihapuhe voi olla osana esimerkiksi keskustelua ystävien tai läheisten kanssa ennen kuin se siirtyy siihen, että tekijä alkaa julkaista vihapuhetta sisältäviä viestejä ja levittämään omia ennakkosenteitaan, tämä myös vahvistaa tekijän jo olemassa olevia ennakkoluuloja. Läheisten puuttuminen tilanteeseen eskaloitumisen ehkäisemiseksi, on tässä vaiheessa mahdollista, mutta se vaatii läheisiltä tekijästä eroavaa ajattelua, jos läheiset ajattelevat samalla tavalla kuin tekijä voivat he myös vahvistaa ja edistää vihapuheen eskaloitumista viharikokseksi. Mikäli läheiset eivät ole puuttuneet vihapuheeseen tärkeää olisi, että yhteiskunnalla olisi keinoja puuttua siihen viimeistään siinä vaiheessa, kun vihapuhetta julkaistaan tai sitä alkaa tapahtua esimerkiksi koulussa tai tekijän harrastuksissa. Sillä kun tekijä on alkanut julkaisemaan vihapuhetta ja sitä kautta lietsomaan vihaa, se vetoaa samalla tavalla ajatteleviin ihmisiin ja näin ollen ilmiö kasvaa isommaksi ja vihapuhe voi eskaloitua viharikokseksi. Mitä suuremmaksi vihapuheen taustalla ollut ajatusmaailma kasvaa, sitä todennäköisemmin se johtaa viharikokseen. (Englander & Weigle 2020.)

Kun eskaloituminen tapahtuu nopeasti ja yllättäen, taustalla on monesti tekijän voimakkaat kokemukset tilanteista missä hän on kohdannut vääryyttä. Tekijä voi hautoa näitä kokemuksiaan pitkiä aikoja yksin, mutta jossain vaiheessa ne voivat eskaloitua viharikokseksi. Sen takia olisi tärkeää, että kouluissa ja muissa yhteiskunnan instituutioissa olisi riittävät keinot estää yksilöiden syrjäytymistä ja luoda kaikille yhteiskunnan jäsenille tunne yhteenkuuluvuudesta osana yhteiskuntaa. Kouluissa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi riittäviä resursseja opetukseen sekä koulun muihin toimintoihin kuten oppilashuoltoon ja sitä kautta jokainen nuori saisi tarvittavan tuen oppimiselle, eivätkä jättäisi menemättä kouluun siitä syystä, että heistä tuntuu, että he eivät osaa.

Vihapuheeseen tai viharikokseen puuttumista ei voi yksin jättää koulujen vastuulle, vaikka koulut nuorten kohdalla ovatkin todennäköisesti vaikuttavin osa nuorten elämää kodin ulkopuolella. Yhteiskunnassa tulisi olla suvaitsevaisuutta ja moninaisuutta edistävää toimintaa koulujen ulkopuolella kuten erilaisissa harrastuksissa ja kulttuurissa.

Jotta viharikosten taustalla olevaa problematiikkaa voidaan ymmärtää, on tärkeä muistaa taustalla vaikuttavat sosioekonomiset tekijät, mitkä vaikuttavat sosiaaliseen eriarvoisuuteen ja syrjäytymiseen. Edistämällä suvaitsevaisuutta ja tasa-arvoisuutta voimme luoda yhteiskunnasta kaikille eri taustoista tuleville yksilöille tasapuolisempia mahdollisuuksia menestykseen. Lisäksi koulutukset ja erilaiset kampanjat tietoisuuden lisäämiseksi voivat auttaa ymmärrystä ja kunnioitusta moninaisuutta kohtaan samalla vähentäen rikoksia, joiden taustalla on viha motiivina.

7.4 Tulosten kehittäminen ja oma oppiminen

Idean opinnäytetyöstä synnytti tarve ymmärtää nuorten vihapuhetta ja sitä miten nuorten vihapuhe eskaloituu viharikoksiin. Tärkeää oli pyrkiä löytämään vihapuheen ja viharikosten taustalla vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisesti sitä, miten näihin taustalla vaikuttaviin tekijöihin

voitaisiin reagoida ennaltaehkäisevästi, jotta vihapuhe ja viharikokset ilmiöinä eivät jatkaisi kasvuaan. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset muodostettiin tämän idean perusteella.

Opinnäytetyöhön soveltuvaa aineistoa löytyi runsaasti ja siitä syystä aineistoa rajattiin ajan ja hakusanojen avulla, jotta työhön käytetty aineisto olisi mahdollisimman sopivaa. On kuitenkin mahdollista, että työhön sopivaa aineistoa on jäänyt myös aineiston rajauksen yhteydessä opinnäytetyön ulkopuolelle. Tulokset on saatu valitun aineiston perusteella, ja tulokset olivat yhtäläisiä eri tietoperustoissa esitettyjen johtopäätösten kanssa. Vihapuheesta ja viharikoksista, sekä siitä miten em. ilmiöiden ennaltaehkäisy on mahdollista, saatu tieto on pyritty välittämään lukijalle mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja helposti ymmärrettäväksi.

Opinnäytetyön tilaajan kannalta tavoitteena oli lisätä tietoa nuorten vihapuheesta, viharikoksista sekä siitä miten yhteiskunnan eri instituutiot voivat omalla toiminnallaan lieventää vihapuheen ja viharikosten yleistymistä nuorison keskuudessa. Tilaaja voi hyödyntää opinnäytetyötä ja sen tuloksia esimerkiksi työntekijöiden perehdyttämisessä ja kouluttamisessa. Tulokset kertovat myös sen mitä nuorten vihapuheesta ja viharikoksista tiedetään, miten ilmiöt ovat kehittyneet ja miten niihin tulisi reagoida yhteiskunnan osalta. Tulosten perusteella erityisesti varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy korostuvat toimivina ratkaisuna vihapuheen ja viharikosten määrän lieventämiseen.

Opinnäytetyön kirjoittamisen edetessä erilaiset ajatukset varhaisesta puuttumisesta ja ennaltaehkäisystä kehittyivät ja esimerkiksi koulujen rooli näissä korostui. Koulujen resurssien ollessa jo nykyisellään hyvin vähissä, olisi tärkeää, että suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi koulut saisivat käyttöönsä tarvittavat resurssit ja voisivat näin toimia osana ratkaisua vihapuheen ja viharikosten kitkemisessä.

Itse olen, opinnäytetyötä kirjoittaessa, oppinut ymmärtämään ilmiöitä kokonaisvaltaisesti ja olen pystynyt hyödyntämään opittuja asioita omassa työssäni nuorten kanssa. Toivon, että suvaitsevaisuutta ja yhdenvertaisuutta edistämällä pystyn myös omassa työssäni haastamaan asiakkaiden ennakkoesiintymisiä ja -luuloja ja kenties sitä kautta vähentämään vihapuheen eskaloitumista viharikokseksi.

7.5 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta on lähestytty hyvää tieteellistä käytäntöä (2012) hyödyntäen. Opinnäytetyössä on viitattu toisten tutkijoiden kirjoittamiin tutkimuksiin asianmukaisella tavalla, kuten hyvä tutkimusetiikka edellyttää. Työn teoreettinen viitekehys, tulokset, johtopäätökset ja pohdinta on pyritty tekemään huolellisesti, rehellisesti ja tarkasti.

Työn eettisyyttä tarkkailtaessa on oleellista kiinnittää huomiota opinnäytetyön tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön tavoitteena on auttaa lukijaa ymmärtämään,

miten nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseksi. Tästä syystä työssä käsitellään paljon vihan taustalla olevia tekijöitä ja syitä, mitkä vaikuttavat nuorten ennakkoasenteisiin joidenka perusteella viharikoksia tapahtuu. Työssä ei ole tarkoitus keskittyä pelkästään ajanjaksoon vihapuheen ja viharikoksen välillä, vaan on oleellista ymmärtää taustalla vaikuttavat seikat, sillä ilmiöön vaikuttaminen on sitä helpompaa mitä varhaisemmassa vaiheessa sen tekee.

Opinnäytetyön luotettavuuden kannalta olennaista on, että jokainen työssä käytetty artikkeli on vertaisarvioitu sekä työn eri vaiheet on kuvattu mahdollisimman tarkasti. Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että työ on kirjoitettu yksin. Yksin työskennellessä oma objektiivisuus voi hämärtyä työn eri vaiheissa, kuten siinä mitä asioita on päättänyt nostaa tuloksista esiin ja näin ollen se vaikuttaa myös työn lopputulokseen. Työssä on pyritty nostamaan esiin mahdollisimman paljon erilaisia tuloksia ja toimivia vaikutuskeinoja vihapuheen ja viharikosten vähentämiseksi, mutta se on ollut haastavaa, ottaen huomioon tulosten yhdenmukaisuus sekä realistiset nyky-yhteiskunnassa mahdollisesti toimivat vaikutuskeinot.

7.6 Mahdolliset jatkotutkimukset sekä tulosten hyödyntäminen

Vihapuhe ja viharikollisuus ovat maailmanlaajuisesti ilmiöinä paljon tutkittuja, kuten opinnäytetyön aineistohaussa tuli ilmi. Taustalla olevat ennakkoasenteet ja -luulot ovat inhimillisiä ja niitä ihmisillä tulee aina tietyissä määrin olemaan. Yhteiskunnan kannalta on tärkeää pyrkiä haastamaan yksilöiden ennakkoasenteita ja -luuloja sekä pyrkiä luomaan yhteiskunnasta mahdollisimman suvaitsevainen ja kaikki huomioonottava. Yksilöiden vastuulla on pyrkiä tunnistamaan omia ennakkoluulojaan ja haastamaan niitä itsenäisesti. Jo olemassa olevien tutkimusten määrästä huolimatta, ilmiöt ovat hyvin ajankohtaisia ja siitä syystä myös tarvetta ilmiöiden jatkotutkimuksille on.

Jatkotutkimusten kannalta on oleellista pyrkiä löytämään keinoja, miten vihapuheen ja viharikollisuuden taustalla oleviin ennakkoluuloihin ja -asenteisiin pystytään vaikuttamaan ja lisäämään suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa. Asenteiden taustalla vaikuttaa pitkälti olevan tietämättömyys, joten esimerkiksi koulutusjärjestelmässämme voisi olla oiva tilaisuus vaikuttaa näihin asenteisiin nuorissa ja ainakin omalla kohdallani koen saaneeni peruskoulussa hyvät valmiudet oman suvaitsevaisuuden kehittymiselle. Koulut ovat myös tällä hetkellä pitkälti ainoa yhteiskunnan instituutio, joka voisi vaikuttaa nuorten ennakkoasenteisiin. Toisaalta koulujen resurssit ovat jo valmiiksi nykyään hyvin tiukalla, joten onko oikein sysätä kouluille lisää vastuuta, se jääköön muiden pohdittavaksi.

Lähteet

Painetut

Aboud, F. E. & Amato, M. 2001. Developmental and socialization influences on intergroup bias. *Blackwell handbook of social psychology: Inter-group processes* (s. 183-206). Blackwell Publishing.

Chetty, N. & Alathur, S. 2018. Hate speech review in the context of online social networks. *Aggression and violent behavior*, 40, 108-118. American Psychological Association.

Englander, E. 2007. Is Bullying a Junior Hate Crime? Implications for Interventions. *The American behavioral scientist*. Beverly Hills, 51(2), 205-212.

Englander, E. & Weigle, P. 2020. Targets of bias and hate speech and youth recruitment into hate groups. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*.

Jang, S. J. & Johnson, B. R. 2001. Neighborhood disorder, individual social capital, and adolescent violence. *Journal of Quantitative Criminology*, 17(4), 458-487.

Juutinen, M. 2021. Viharikokset ja niiden käsittely rikosprosessissa. Helsinki: Oikeusministeriö.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsennettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25(4), 291-301.

Kaplan, M. A. & Inguanzo, M. M. 2020. The Historical Facts about Hate Crime in America The Social Worker's Role in Victim Recovery and Community Restoration. *Journal of hate studies*, 16(1), 55.

Keipi, T., Näsi, M., Oksanen, A. & Räsänen, P. 2017. Online hate and harmful content: Cross-national perspectives. London: Routledge.

Kirjavainen, H. & Jalonen, H. 2023. "One's Social Skills Go to the Dogs": The potential of social media to elicit information on socially withdrawn youths in Finland. *Indiana University School of Social Work*.

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Danielsson, P., Näsi, M. & Suonpää, K. 2018. *Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.

Kivivuori, J. 2013. *Rikollisuuden syyt. 2. uud. laitos*. Helsinki: Nemo.

Knuutila, A., Kosonen, H., Saresma, T., Haara, P. & Pöyhtäri, R. 2019. Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja.

Levy, S. & Hughes, J. 2009. Development of Racial and Ethnic Prejudice Among Children. New York: Psychology Press.

McDevitt, J. & Levin, J. 2002. Hate crimes: The rising tide of bigotry and violence. Routledge.

Neuvonen, R. 2015. Vihapuhe Suomessa. Edita.

Näsi, M., Räsänen, P., Hawdon, J., Holkeri, E. & Oksanen, A. 2015. Exposure to online hate material and social trust among Finnish youth.

Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, E-Kirja.

Vepsäläinen, J., Kaakinen, M., Vauhkonen, T., Näsi, M. & Kirjonen, A. 2021. Viharikosten tekijät. Helsinki: Oikeusministeriö.

Watts, M. 2001. Aggressive Youth Cultures and Hate Crime. American Behavioral Scientists. Sage Publications.

Sähköiset

Baumeister, R., Leary, M., 1997. Writing narrative literature reviews. Viitattu 25.3.2023. <https://psychology.yale.edu/sites/default/files/baumeister-leary.pdf>

Council of Europe 2013. Young People Combating Hate Speech Online. Campaign of Young People for Human Rights Online 2012-2014. Viitattu 23.8.2023. www.nohatespeechmovement.org/campaign.

Council of Europe. 2022. Combating hate speech. Viitattu 27.8.2022. <https://rm.coe.int/prems-083822-gbr-2018-recommendation-on-combating-hate-speech-memorand/1680a710c9>

Helsingin seurakuntayhtymä. 2024. Lehtisaaren nuorisokoti. Viitattu 29.2.2024. https://www.helsinginseurakunnat.fi/artikkelit/lehtisaarennuorisokoti_1

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. PDF. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Oikeusministeriö. 2024. Yhdenvertaisuus. Viitattu 29.2.2024. <https://yhdenvertaisuus.fi/vihapuhe>

Poliisi. 2022. Viharikokset. Viitattu 30.8.2022. <https://poliisi.fi/viharikokset>

Rauta, J. 2019. Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2018. POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN KATSAUKSIA 15/2019. Viitattu 30.8.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/261556/Polamk_katsaus_15_Viharikos_B5_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rauta, J. 2022. Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2021. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 27. Viitattu 21.11.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/780352/Polamk_Katsauksia_27.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rikoksentorjuntaneuvosta. 2023. Teorioita rikollisuuden syistä. Rikoksentorjunta.fi. Viitattu 5.1.2023. <https://rikoksentorjunta.fi/teorioita-rikollisuuden-syista>

Rikoslaki 1889/39. Viitattu 27.8.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L6>

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus?. Vaasan Yliopiston julkaisuja. Viitattu 20.10.2023 https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

The Crown Prosecution Service. 2022. Hate crime. Viitattu 21.11.2022. <https://www.cps.gov.uk/crime-info/hate-crime>

The United States Department of Justice. 2022. Hate crimes laws and policies. Viitattu 21.11.2022. <https://www.justice.gov/hatecrimes/laws-and-policies>

THL. 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus, Työn tueksi, käsitteet. Viitattu 19.11.2023. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>

UNESCO. 2023. Addressing hate speech through education. Viitattu 12.12.2023. https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/publications-and-resources/Addressing_hate_speech_through_education_A_guide_for_policy_makers.pdf

United Nations. 2022. Understanding hate speech. Viitattu 2.9.2022. https://www.un.org/en/hate-speech/understanding-hate-speech/what-is-hate-speech?gclid=Cj0KCQjw-fmZBhDtARIsAH6H8qiWTwh_jYBgBEOiXPFSIoufpiCNXMnjD2b_9rA-cYLHxT9II6VT9m1waAlAAEALw_wcB

Liitteet

Liite 1: Tutkijan taulukko

Tutkimuksen otsikko Tekijä/tekijät Julkaisuvuosi Julkaisija	Tutkimuk- sen/artikkelin tarkoitus	Tutkimusaineisto Tutkimusmenetelmä Tutkimuksen kohde- ryhmä	Keskeiset tutki- mustulokset	Valintaperusteet
Hate speech review in the context of online social networks Chetty, N; Alathur, S 2018 Elsevier	Artikkeli Tarkastella vihapuhetta sosiaalisissa verkostoissa, analysoida sen ilmene- mistä ja tar- jota ymmär- rystä siitä, miten se vai- kuttaa käyt- täjien käyt- täytymiseen tai muihin te- kijöihin.	Artikkelissa yhdiste- tään tutkittua tietoa tutkimuksista viha- puheesta sosiaali- sessa mediassa.	Sosiaalisen me- dian alustat mahdollistavat vihapuheen li- sääntymisen	Vastaa tutkimus- kysymykseen; Mitkä tekijät vaikuttavat sii- hen, että nuor- ten vihapuhe es- kaloituu viha- rikokseen ja mi- ten kyseinen es- kaloituminen ta- pahtuu?
Is Bullying a Junior Hate Crime? Impli- cations for In- terventions. Englander, E 2007 The American behavioral sci- entist	Artikkeli Tarkastella kiusaamisen ja viharikok- sen välisiä yhteyksiä ja eroavaisuuksia	Tutkii viharikosten ja kiusaamisen väli- siä eroja ja yhtäläi- syyksiä olemassa olevien tutkimusten pohjalta.	Viharikoksissa ja kiusaamisessa on paljon enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroja. Ilmi- öiden taustalla vaikuttavat sa- mat asiat.	Vastaa tutkimus- kysymykseen; Miten yhteis- kunta voi vaikut- taa nuorten vi- hapuheeseen ja viharikollisuu- teen ennaltaeh- käisevästi?

<p>Targets of bias and hate speech and youth recruitment into hate groups.</p> <p>Englander, E; Weigle, P.</p> <p>2020</p> <p>Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry.</p>	<p>Artikkeli</p> <p>Selvittää miten ennakkoluulot ja vihapuhe vaikuttavat nuoriin ja heidän rekrytointiinsa radikaalisoituneisiin ryhmiin</p>	<p>Aiemmin tehty tutkimukset.</p>	<p>Ennakkoluulot ja -asenteet voimistuvat ajan mittaan ja ympäristön vaikutuksesta.</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymykseen; Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseen ja miten kyseinen eskaloituminen tapahtuu?</p>
<p>The historical facts about hate crime in America the social worker's role in victim recovery and community restoration</p> <p>Kaplan, M; Inguanzo, M.</p> <p>2020</p> <p>Journal of hate studies</p>	<p>Artikkeli</p> <p>Tarkoituksena selvittää historiallisia tekijöitä viharikosten ja viharikosten uhrien toipumisesta sekä ammattilaisten roolista toipumisprosessissa</p>	<p>Aiemmat tutkimukset. Tarkoituksena tutkia ilmiöiden kehitystä ajan mittaan.</p>	<p>Sosiaalialan ammattilaisilla on tärkeä rooli viharikoksen uhrin toipumisessa ja siinä, miten uhrin ja tekijän asenteet vaikuttavat heihin tulevaisuudessa.</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymykseen; Miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten vihapuheeseen ja viharikollisuuteen ennaltaehkäisevästi?</p>

<p>Online hate and harmful content: Cross-national perspectives.</p> <p>Keipi, T.; Näsi, M.; Oksanen, A.; Räsänen, P.</p> <p>2017</p> <p>Routledge.</p>	<p>Kirja</p> <p>Keskittyy verkossa olevaan ja erityisesti nuorten kannalta haitalliseen sisältöön</p>	<p>Käsittelee tutkimuksia verkossa esiintyvistä vihapuhetta sisältävästä sisällöstä.</p>	<p>Verkossa olevaa sisältöä on myös tarpeen rajoittaa ja kontrolloida, jottei nuoret altistu itselleen haitalliselle sisällölle.</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymykseen; Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseen ja miten kyseinen eskaloituminen tapahtuu?</p>
<p>“One’s Social Skills Go to the Dogs”: The potential of social media to elicit information on socially withdrawn youths in Finland.</p> <p>Kirjavainen, H.; Jalonen, H.</p> <p>2023</p> <p>Indiana University School of Social Work.</p>	<p>Tutkimus keskittyy selvittämään sosiaalisesti vetäytyneiden nuorten tilannetta Suomessa ja erityisesti sitä, miten sosiaalinen media voi tarjota tietoa näistä nuorista.</p>	<p>Data on kerätty julkisesta sisällöstä Yli-lauta.org sivustolta Hikikomero keskustelusta vuosina 2018-2019. Viestejä kerättiin yhteensä 78095 kappaletta ja ne rajattiin digitaalisesti 7785 viestiin, mitkä olivat tutkimuksen kannalta olennaisia. Tutkijat lukivat nämä viestit ja rajasivat ne tutkimuksen kannalta 323 viestiin, mitkä olivat tutkimuksen kannalta olennaisia ja ne analysoitiin.</p>	<p>Nuorten syrjäytymisen kannalta oleellista on heidän psyykinen hyvinvointinsa, turvalliset sosiaaliset suhteet, julkisten palvelujen saatavuus, työllisyys/opiskelu ja osallistuminen merkityksellisiin ja arvostettuihin aktiviteetteihin</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymykseen; Miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten vihapuheeseen ja viharikollisuuden ennaltaehkäisevästi?</p>

<p>Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.</p> <p>Knuutila, A.; Kosonen, H.; Saresma, T.; Haara, P.; Pöyhtäri, R.</p> <p>2019</p> <p>Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena Selvittää yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttavan vihapuheen laajuutta, luonnetta ja vaikutuksia.</p>	<p>Teemahaastattelut (14kpl)</p> <p>Twitteristä kerätystä aineistosta sekä kuntiin ja eduskuntaan lähetetyn kyselyn vastauksista (N=1393)</p>	<p>Kyselyn mukaan vihapuheen kohtaaminen on yleistä.</p> <p>Nykyiset vihapuheen vastaiset toimenpiteet ovat sekä kyselyn että haastattelujen pohjalta riittämättömiä.</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymykseen; Miten yhteiskunta voi vaikuttaa nuorten vihapuheeseen ja viharikollisuu-teen ennaltaehkäisevästi?</p>
<p>Development of Racial and Ethnic Prejudice Among Children.</p> <p>Levy, S.; Hughes, J.</p> <p>2009</p> <p>Psychology Press</p>	<p>Artikkeli</p> <p>Käsittelee rassististen ja etnisten ennakkoluulojen kehitystä lapsissa ja nuorissa</p>	<p>Aiemmin tehdyt tutkimukset ennakkoluulojen kehityksestä lapsissa ja nuorissa.</p>	<p>Lasten ja nuorten ennakkoluulot kehittyvät pitkälti ympäristön vaikutuksen sekä heidän omien kokemustensa perusteella.</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymykseen; Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe eskaloituu viharikokseen ja miten kyseinen eskaloituminen tapahtuu?</p>

<p>Hate crimes: The rising tide of bigotry and violence.</p> <p>McDevitt, J.; Levin, J.</p> <p>2002</p> <p>Routledge.</p>	<p>Artikkeli</p> <p>Käsittelee viharikosten taustoihin vaikuttavia tekijöitä sekä sitä, miten viranomaiset voivat puuttua tilanteisiin ennaltaehkäisevästi</p>	<p>Aiemmin tehdyt tutkimukset viharikosten taustalla vaikuttaviin tekijöihin.</p>	<p>Viharikosten taustalla vaikuttaa tekijän ennakkoluulot ja -asenteet uhria tai hänen edustamaansa ryhmää kohtaan.</p>	<p>Vastaa molempiin tutkimuskysymyksiin</p>
<p>Exposure to online hate material and social trust among Finnish youth.</p> <p>Näsi, M.; Räsänen, P.; Hawdon, J.; Holkeri, E.; Oksanen, A.</p> <p>2015.</p>	<p>Tutkimus käsittelee suomalaisten nuorten verkossa kohtaan vihaa sisältävien materiaalien vaikutusta nuoriin</p>	<p>Data kerättiin Facebookista vuonna 2013, käyttäjät olivat 15-18-vuotiaita ja N=723</p>	<p>Vihaa sisältävän materiaalin vaikutus oli merkittävämpi nuoriin, joilla ei ollut turvallisia luottamussuhteita aikuisiin</p>	<p>Vastaa molempiin tutkimuskysymyksiin</p>

	Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
Kodin merkitys	Syrjäytyminen yhteiskunnasta	Nuorten vihapuheen taustalla vaikuttavat ennakkoluulot ja - käsitykset	Nuorten vihapuheesta viharikokseen
Perheen merkitys	Nuorten sosiaaliset suhteet		
Ystäväpiirin ja kavereiden merkitys	Nuorten omat kokemukset		
Turvallisen kasvuympäristön merkitys			
Opettajat	Nuorten elämässä vaikuttavat aikuiset	Yhteiskunnan keinot vaikuttavat siihen, että nuorten vihapuhe ei eskaloitu viharikokseen	
Kouluhenkilökunta	Oppivelvollisuus ja koulutusjärjestelmän vaikutus		
Harrastustoiminnassa olevat aikuiset	Suvaitsevaisuuden ja normatiivisuuden opettaminen		
Yhteiskunnassa vallitsevien asenteet ja normit			
Opetussuunnitelma			